

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauinae Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De seruis fugitiuis. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150738

PAVLI CASTRENSIS

I. V. D. EXIMIUS ACUTISSI-

mique in secundā Codicis Partē Praelectiones Patavinā,
illustrissimi Iuriscō D. Frāncisci Curtij, & nec minus fa-
cūdi Doct. Bernardini Lādriani Annotationibus margi-
narijsque Additionibus, Item & cuiuspiam recentioris
Iurisconsul. haud pœnitendæ eruditionis hoc * signo præ-
cisiss, Summarisquē diligentissimē ab Hieronimo Marlia-
no Mediolanense cōcinnatis illustrata, in cōmunem omniū
gratiam feliciter occipiunt.

De seruis fugitiuis.

Rubrica.

Super glo. Rubricæ ibi. [Quia superius dixit &c.] scilicet in
quarto libro. Ideo ista continuatio nō multū placet: quia sit nō
mō à remotis. * Et quia non intendit hic tractare generaliter de
actionibus orientibus ex delictis, nisi de actione furti. De alijs
autem tractat in nono libro. vnde melius continuatur ad sequen-
tia quia tractatur de furtis præmittit hunc titulum. propter id
quod habetur in l. j. Et de prima parte rubricæ. scilicet de seruis
fugitiuis. tractant primæ quatuor leges. & etiam l. cum seruum
quiliam. de secunda verò parte. l. libertis & mancipijs ciuitatū:
subaudi artificibus. tractatur in l. mancipia. De tertia verò, dum
dicitur artificibus: subaudi etiā qui non sunt serui, vel liberti: sed
liberi dedicati tamen operi publico, tractatur in l. fi. j. eodem.

- 1 Fuga seruū afficit ut usucapi nō possit.
2 Res furtiua dicitur affecta vitio reali, quod impedit eam usucapi etiam per bonæ fidei
possessorem, cum titulo quousque vitium furti sit purgatum: & quando dicitur
purgari.
3 Seruus fugiens à domino suo, committit furtum sui: & sic quod idem sit fur & res
furta, contra regulas. & nō. cō.
4 Furtum est delictum iure naturali secundæ intentionis improbatum.
5 Dominus qui usucapabat seruum, potest usucapionem complere: etiam si seruus ab eo
fugiat.
6 Qui præstat opem furi aliquid ministrando, tenetur furti, licet non sit fur.
7 Quia in eo qui per suadet, vel consilium furtum?
8 Nihil homicidium fieri, non debet puniri tanquā homicida, si ille qui interfecit erat
alius facturus: & quomodo presumatur quod erat alijs facturus?

- 9 Differentia inter seruum fugitiuum & erroneum.
10 Si committitur furtum, quando res efficiatur furtiua? &
tamen non detur actio furti: & quando non efficiatur
furtiua. & tamen detur actio furti.
11 Seruus fugitiuus quod possit præscribi lōgissimo tempore
xxx. anno. & nō. 12
12 Sola naturalis possessio quādo sufficiat ad præscribendum
longissimo tempore antequā sit conuicta cum ciuili,
cum qua spacio decem annorum coniungitur.
Sola ciuilis sufficit ad præscribendum: & parit acquisitio-
nem fructuum: & potentior est quā naturalis.

LEX

I.

Eruū.

† Fuga seruū
afficit ut vsu-
ca, vel p̄scri-
bi nō possit.
hoc d. Bald.
vel sic secun-
dū eū: in ser-
uo fugitiuo

- nō habet locum vsucapio temporis perfecti, & plusquā perfecti.
hoc dicit. Et hic dum dicit plusquam perfecti, colligit ex verbo
prescriptionem. Nam ad vsucapionem serui sicut aliarū rerum
mobiliū deberet sufficere triennium, & tamen non sufficit: ut
hic in verbo. [vsucapit.] & illud est tēpus perfectum ad viuca-
complendam. Sed præscriptio personæ est cum tempore longo
x. vel xx. anno. quod etiam nō sufficit in casu isto. & hic appellat
Bal. plusquam perfectum. Gloss. ponit causam duobus modis.
Tene secundam tanquā magis magistralem. ut debeat incipi casus
in ver. & ideo. Et tūc tria facit, quia primò præmittit vnum ad
evidentiā, secundo determinat casum de quo erat dubium. Tertiò
rationē annectit, qui cōcernit determinationē secundū quoddā:
vel dic, q. etiam primū dictū, vel fortē illud solū. Secūda ibi. [&
ideo.] Tertia ibi. [ne seruorum fuga.] Et p̄mitte ad euidentiā,
2 q. † res furtiua dicitur affecta vitio reali, quod impedit eā vsuca-
pient per bonæ fidei. pos. cum tit. quousq. vitium furti sit purgatum.
& tūc dicitur purgari, cum fuerit reuersa in p̄tate dñi à quo fuit
subtrahita. ut insti. de vsuc. §. furtiua. & ff. e. l. sequitur. §. quod aut.
3 † Pone ergo, q. seruus meus aufugit à me, & ad te peruenit: & tu
ignorans cuius esset, vendidisti Titio bonæ fidei. emp. qui ipsum tes-
nuit triennio. nunc ego volo ab eo vendicare, ipse op. exceptio-
nem vsucapi. dicitur hic, q. non potest: quia fugiendo fecit furtū
sui. Et sic est affectus vitio reali. Sed quid si possedit per x. v. l. xx.
ann. quo tempore præscribuntur res immobiles, in quibus furtū
nō potest committi, videtur contrarium. ut sit tractandum tanquā
de re immobili: in qua furtum nō committitur. Sed contrarium
adhuc dicitur, quia si non potuit viuca. triennio, quod est tēpus
deputatum & ordinatum ad vsucapionē rerū immobiliū. Nec
etiam poterit longo tempore. quod ad hoc ordinatū nō est. Dein
de subiicit rationem vtriusque dicti. Ideo enim committit furtū
sui contra regulas, quia debet esse differentia inter furantes, & rē
furatam: & contrectantem, & rem contrectatam: sicut inter con-
trahentem, & rem de qua contrahitur. ut in l. ij. ff. de stip. ser. & tūc
hic idē est furans & res furata. contrectās & res cōtrectata quod
est irregulare. * Nā fuit introductū in odiū seruorum: qui proni
sunt ad fugā, & dolū de facili cōmittūt: ne ipsorum fuga sit dño
dānosa. * quod esset si non committerentur furtum sui & sic pos-
sent vsucapi: & per consequens in eorum esset potestate mutare
dños, & se subtrahere ab obedientia & dño dñorū suorum. Ideo
fuit introductum ut cōmitteretur furtum ita irregulare, vnde nō
est ita in alijs animalibus brutis carētib. dolo. licet enim fugāt
à dñis, nō cōmittūt furtum sui: & sic si perueniunt ad manus bo-
næ fidei possessoris, cum titulo possunt vsucapi. In textu ibi. [sui
furtum facere.] dic scilicet etiam si per aliū non fuerit apprehen-
sus. Nā si requireret apprehensio alterius, non ipse seruus face-
ret furtū sui: sed ille tertius si seiret illum seruum esse, cuius contra-
riū hic dicitur. Quidam autem dicebant hic requiri, timentes cō-
trariū quod hic fit: quia eadē requirere persona furans: & res fura-
ta, contrectans & res contrectata, quod esse nō debet. Et verū est
regulariter. Fallit in hoc furto: propter rationem quæ ponitur in
4 fi. Nec obst. † q. furtum est delictum iure naturali improbatum.

Pauli de Castro Secunda super Codice.

2. Et adde ista. de obi.
quæ ex delict. nat. s.
furtum. & vide hic
Bal. aduerte tamē qd
licet pro furto pena
mortis imponat, nō
tamen ob id publicū
efficitur sed priuatū
durat. vt per eundem
Bal. in c. ij. de pac. iu-
ra. sit. per gl. in l. inter
dū. s. qui rē. ff. de fur.
& per eundē bal. in l.
vni. C. ne ex delict.
defunc. & Ale. in ru-
brica. ff. de furtis. gl.
in l. i. de cōdi. ob cau.
Et quoniam sit fur-
tum. vide per Barto.
& gl. i. l. i. de cōdi. ob cau.
b. Furtū. Adde, & qd
de aduocato qd dedit
malū cōsiliū clientu
lo, an teneatur. vide
per Bart. l. i. s. & in l.
Idemq. in s. si quis.
ff. m. l. Spec. tit. de re-
quir. consil. in s. i. ver.
cōsiliatū. Lu. ro. cōf.
ccxxv. inc. p. plea-
na discussiōe. in fin.
c. Temporis. Adde
an præscriptio longi
temporis legalis tol-
lat effectū naturalis,
& elidit ciuile inde,
vide p. Ang. in repet.
l. i. x. vij. col. C. de iur.

vt in l. i. in fin. ff. de fur. sed seruus fugiendo
à domino nō videt facere actū improbatū
à iure naturali quoniam illo iure oēs liberi
erāt; ergo iure inspecto videtur licere seruis
puocare se in libertatē & à dñō fugere. nā
illud erat verū de iure naturali primæ inuē-
tionis, qd fuit coipso qd gētes esse cōperit,
nec illo iure cōmittebat furtū. qm illo iure
omnia erāt cōmunia; & sic de illo iure non
loquit illa. l. i. de fur. sed de iure naturali se-
cundæ inuētionis. qd appellatur ius gen-
tiū; quo iure fuerunt introductæ seruitutes,
& distincta dominia. vt in l. ex hoc iure. ff.
de iusti. & iure. & de illo iure fuit improba-
tū furtū. In tex. i. ibi: nec vsucapione subau-
di de isto seruo contra dñm à quo aufugit:
sed ipse à quo aufugit si non erat dñs, sed
quali dñs, quia ipsum vsucapiebāt, bene po-
test vsucapione implere nō obstante fuga:
quia non definit ciuilitate possidere quous-
que per alium sit apprehensus: & illa ciui-
lis sufficit ad vsucapione cōplendā. vt l. i. s.
per seruū qui in fuga. ff. de acquir. poss. & l.
si à bonæ. ff. de rei vñ. in glo. ij. Pro cuius
declaratione opp. qd seruus fugitiuus nō fa-
cit furtum sui: quia si faceret ille qui persua-
deret sibi fugā similiter faceret, vel saltē te-
neretur furti. Et ille qui præstat opē furi, te-
netur furti. vt is qui opem. ff. de fur. Cuius
cōtrariū dicit in l. seruo. in prin. c. ti. qd neq;
facit, neq; tenetur furti. Sol. ille qui præstat opē furi aliquid min-
istrando licet non sit fur, bene tenetur furti. vt d. l. is qui omne. qd
dic vt ibi per Bar. in l. furti. s. ope. eodē ti. Sed ille qui persuadet,
vel consuluit furtū faciendum, nec est fur, nec tenetur furti. vt in
l. i. s. p. in fi. de verb. signi. tenetur tamen de dolo ei quem lædit,
vel serui corrupti. vt no. in l. consilij. de regu. iur. & in d. l. i. s. p. in
fi. & per Dynum in c. nemo ex consilio. eod. titu. lib. vj. super ista
glo. Bal. multa dicit de præstante opem. & de persuadente & de
mandante. quæ Barto. ponit in diuersis locis. in l. non solum. s. si
mandato. ff. de iniur. Et dicit hic Bald. i. vnum verbum, quod
perpetuo tene menti, de quo multas pecunias lucraberis: & ego
hoc habui de factio allegando Iaco. But. in l. i. de eo per quem fa-
ctum erit. qui hoc tenet, dicens qd ille qui mandat homicidium
fieri, non debet puniri tanquam homicida si ille qui interficit,
erat aliās facturū. & præsumitur, quod aliās esset facturū, quā-
do nulla esset inimicitia inter interfecitū & mandantem: sed in-
ter interfecitū & interficientem. vel ab interficiente præcesse-
runt minæ. vel si mandans erat inferior mandatario: quia non est
verisimile qd superior moueatur ex mandato inferioris. quod no-
ta. perpetuū. nam de facili potest contingere quod aliquis malus
& naturaliter iniquus videns vnum dispositum ad aliquem in-
terficiendum, dicat, vade & interfice eum: si hoc facit, an debeat
decapitari. patet ex prædictis. Et tales quæstiones dum tractatur
de vita hominis, sunt arduæ. & per hoc potest quis euadere ho-
minem à morte. i. In fine glossæ ibi, [quod tamen in vno dicitur,
in alio exauditur.] & hoc verum quo ad receptantem, vt ita te-
neatur receptans erroneum sicut fugitiuum: sed quantum ad id
quod dicitur in hac l. in princip. non est idem quia fugitiuus
cum non habeat animum reuertendi, facit furtum sui. & sic effi-
citur furtiuus. sed erroneus, cum non habeat animum reuertendi,
di. non facit furtum sui. i. proprietatis: sed duntaxat vsus: quia
vsus subtrahit domino. vnde non efficitur furtiuus, & per con-
sequens non impeditur vsucapio vt nota. in l. qui iumenta. ff. de
fur. si tamen permittit se vendi, extunc facit furtum sui. quia in-
tendit ex toto domino subtrahere: sed venderetur inuitus, posset
10 vsucapi, quia non esset furtiuus. i. In gloss. i. quæ incipit, nō va-
let ibi. Adde ergo hic & vide gloss. ff. de fur. l. si quis vxori. in fine
princip. gloss. quæ incipit. i. de factio. & in l. i. eo. s. aliquando. nam
interdum committitur furtum, & res efficitur furtiua. & datur
actio furti. & hoc est regulare quando non dominus surripit
rem domino, in cuius potestate non est constitutus. Interdum
cōmittitur furtum. & res efficitur furtiua, non tamen datur actio

furti, vt si eras in illius potestate. vt l. serui & filij. in princip. ff. de
furt. Interdum committitur furtum. & datur actio furti, non ta-
men res efficitur furtiua, vt cum dominus surripit rem suam à
terti habenti in ea ius pignoris: quia non committitur furtum in
tione proprietatis, quæ ad se pertinet: sed respectu possessionis
quæ pertinet ad creditorem. vt l. sequitur. s. si rem. ff. de viucap.
Interdum non committitur furtum, nec res efficitur furtiua: in
datur actio furti. vt in eo qui præstat opem: vt hic. nam non est
fur: & tamen tenetur furti. & pone calum vt i. tit. l. i. si quis seruo.
In eadem glo. ibi: [dic quod vna negatiua abundat.] & hoc ne
resultet prauus intellectus. nam legistæ non ita attendunt intelle-
ctum dialecticalem, sed mentem loquentis. Et dic vt no. Cynus
l. qui se patris. j. vnde liberi. Gl. magnam diuide in tres partes. i.
primò format vnam opi. contra tex. ibi: dum dicit longi tempo-
ris præscriptionem: quod ineptè & malè fuit Imperator loquu-
tus. Et istam prosequitur vsq; ad ver. [Itē quero.] pōnēdo qua-
tuor solutiones. postea ex gl. colliguntur tres oppositiones con-
tra primum dictum legis. dum dicit seruum fugitiuum facere fur-
tum sui: quod istud non possit pcedere tribus rationibus. & sic
vsq; ibi: quasi ad si. ibi: [Itē nūquid.] In tertia & vltima forma
vnam quæstionem circa ea quæ dixerat in prima parte. de præ-
scrip. long. temp. Et etiam circa tex. an idem sit in præscriptione
longi temporis, quod non habeat locū. Pro declaratione prime
partis opponit contra vnum quod hic innuitur tacitè à contra-
rio sententiæ. nam hic dicitur quod in isto seruo fugitiuo non habet
locum præscrip. long. temp. quia facit furtum sui. & sic est effi-
ctus viui reali. Innuit ergo quod si non esset fugitiuus, haberet
locum dicta præscriptio. Sed contrā quod nec tunc valet. i. in
quib. cau. cel. long. temp. præscrip. l. in seruorum. gl. multū habo-
rat in solutione huius contrarij pōnēdo quatuor solutiones. Ta-
responde clarè & breuiter, quod præscriptio longi temporis
fat in rebus mobilibus: eo casu: scilicet quo possunt vsucapi trien-
nio. nam tunc cum per lapsum triennij sit acquisitum dominū,
superuacua est præscriptio longi temporis: quia per lapsum vie-
rioris temporis non amplius efficitur dominus quam prius esse
effectus. vt l. sequitur. s. lana. de vsucap. Sed in rebus mobilibus
in quibus non habet locum vsucapio triennij, quia sunt summe,
poterat probabiliter dubitari. Vtrum saltem longo tempore præ-
scriberentur: vt hic videtur quod non. facit. l. iusto. s. non mutæ.
ff. de vsucap. secundū Bal. & bene: ideo quicquid dicit glo. super
hoc contrario superuacuum est. Circa secundam partem gl. op-
po. primò quod seruus fugitiuus non faciat furtum sui: quia in
furatæ dominus perdit possessionē. vt l. rem quæ nobis. in prin-
ci. ff. de acquir. poss. sed seruus fugitiui possessionem nō pro-
dit, vt l. i. s. per seruū qui in fuga. eo. tit. ergo dicit gloss. verum
est quod non perdit ciuilem, sed naturalem sic. Ista solutio non
tollit contrarium: quia rei furtiue nō solum naturalem, sed etiam
ciuilem, perdit etiam ignorans: dic ergo contrarium locum ha-
bere in furto regulari, vbi diuersa est persona furans à re furatæ:
non autem in hoc furto regulari, vbi est eadem persona & res. &
ratio est: quia si seruus subtraheret domino aliam rem, commi-
teret furtum. & tamen possessionem non perderet dominus, nisi
traderet eam alteri: ergo & si furatur semetipsum, idem esse do-
bet. Et istam rationem ponit tex. in dicta l. rem quæ nobis. Sed
adhuc contra quod furtum non committat: quia si subtraheret
domino aliam rem, quousq; res fuerit apud eum non est com-
missum furtum. vt l. interdum. s. cum autem. ff. de fur. ergo & si
semetipsum subtrahit, quousque se non tradit alteri, dicitur esse
penes seipsum. Solutio contrarij procedit in re peculiari pro-
pter voluntatem domini, qui præcessit in concedendo ad admi-
strationem sibi: vnde licet ipse contrectet malo animo, & vbi
ibi appropriet, non committit furtum quousque alteri tradat,
nec possessionem interuertit domino. non sic in alia re nego-
culari, sed dominica: in qua voluntas domini non præcedit
in concedendo sibi administrationem. nam in illa bene com-
mittitur furtum, licet possessionem domini non interuertat,
etiam quousque res est apud eum: non tñ oritur actio furti. in
l. serui. in princip. eodem titu. sed ipse seruus dicitur res domini-
ca, non peculiaris: quia non potest dici quod sit in peculio lo-
ipsum: licet ergo posset contrectare res peculiares, non se po-
test contrectare seipsum malo animo. Et sic est argu. secundū
Bal. Si statutum dicit quod quilibet possit occidere & videri

re bannitum, nō potest semetipsum ipse bannitus vulnerare im-
pune, & si contrarium faceret, poneretur iterum in bāno. Vltiō
oppo. quod ista inuestigatio sit inutilis. i. quod seruus faciat fur-
tum suppositus, vel rei dominicæ, ex quo ex isto furto nō oritur
actio furti. Sol. nō est inutilis propter hoc quod hic dicitur, quia
res efficitur furtiua: & nō potest vsucapi. Circa tertiam & vltimā
partem queritur, an iste seruus fugitiuus possit præscribi tem-
pore longissimo xxx. an. dicitur quod sic: quia in illa præscriptio-
ne nō attenditur vitium furti: cum etiam res furtiua tanto tempo-
re præscribatur. vt in l. i. de præscript. xxx. anno. vitia enim
realia solum impediunt vsucapionem triennij, & præscriptionē
longi temporis: quæ currunt cum titū. & bona fide non etiam
longissimi quæ currunt sine tit. & sine bona fide de iure ciuili. In
contrarium, quia talis præscriptio longissimi temporis nō currit
contra possidentem. vt in l. malē agitur. de præscriptio. xxx. ann.
sed dominus possidet seruū fugitiuum ciuilitate. vt in §. per ser-
uum. ergo contra eum non currit præscriptio. Gloss. notabiliter
respondet verum esse quod possidet, tamē ista possessio nō sem-
per durat: sed perditur per obliuionem: & per lapsum decennij.
vt l. furtum in fi. ff. de vsucap. quousq; igitur durat non, incipit
ista præscriptio: sed postquam fuerit perditā incipiet. & sic requi-
ritur anni xl. ista gloss. semper allegatur. & Dyn. facit de ipsa
lectum in c. ij. de regu. iur. lib. vj. Et Barto. in l. ij. §. ex plurimis. ff.
de acqui. pos. dicentes istam gl. velle manifestē quod sola natura-
lis possessio non sufficit ad præscribendum etiam longissimo tē-
pore: nam antē quā dominus perdat ciuilem alius qui occupa-
uit non habet nisi naturalem: & illa non sufficit ad præscribendū
secundum istam glossam. quousq; cum ea coniungatur ciuilis.
ad hoc etiam allegatur. l. acquiritur. in fine. ff. de acquiren. re. do.
sed sola ciuilis bene sufficit. vt in dicto §. per seruū qui in fuga.
Et sic nobilior & potentior est ciuilis quā naturalis &c. Nam
ciuilis parit acquisitionem fructuum. vt not. in dicto §. ex plu-
ribus. Barto. tantum limitat primum dictum vt sit verum quod
sola naturalis non sufficit ad vsucapiendum directum dominij,
vel ad præscribendum vtile quod contrariatur directo: quia nō
recognoscit directum dominum: sed bene sufficeret ad præscri-
bendum vtile quod subalternatur directo: vt si quis rem meam
teneret tanquam emphyteuta vel feudatarius meus recognoscēs
me in directum dominum: tunc licet non haberet nisi naturāle;
& ergo ciuilem possit, tamen longo tempore cum tit. verō vel
putatio, vel longissimo sine titulo præscribere ius emphyteu-
ticum, vel feudatarium: & vtile dominium competens ex eo. vt
in c. si quis per triginta annos. si de feu. fue. controuer. Quod di-
ctum an procedat, dic vt ibi dixi tenendo contrarium: quod ista
præscriptio non currit ratione naturalis possessionis rei: sed ra-
tione quasi ciuilis possessionis huius iuris iuxta not. in l. ait præ-
tor. §. item ei. ff. ex quib. caus. maio. Aduerte tamē ad istam gloss.
quia in seruo fugitiuo in quo loquitur, non potest procedere di-
ctum gloss. Et est mirandum quod gloss. non perpendit, nec etiā
doct. videntur perpendere, quia præsupponitur qd dominus pos-
sideat ciuilitate seruū fugitiuum possessum per alium. quod est
falsum. Nam statim quod alius occupat perdit ciuilem. vt d. §. p.
seruum. & sic non requiritur lapsus decem annorum. Procedit
igitur gloss. in præscriptione rei immobilis si me absente & ci-
uilitate animo possidente alius ingrediatur fundum meum. & sic
acquirat naturalem. vt l. clam possidere. §. si. ff. de acquirē. posses.
Nam si hoc ignoro, retineo possessionem ciuilem vsque ad de-
cennium: sed si tātō tempore negligo recuperare naturalem per-
do etiam ciuilem: & tunc etiam procedit ista gloss. Sed si scirem
naturalem occupatam, statim quod potui recuperare & non re-
cuperaui, perdo ciuilem. quod dic. vt l. si ideo. §. si fortē. de acqui-
ren. pos. Item procedit ista glo. quando queritur de præscriptio-
ne longi temporis: in qua requiritur titulus & possessio ciuilis: &
non sufficit naturalis: sed in præscriptione triginta annorum, in
qua non requiritur titulus, nec bona fides, non videtur procede-
re quia illa etiam sine possessione videtur posse procedere, quia
præscribitur non res, sed contra actionem: vt patet in debitore,
qui non dicitur possidere debitum. vt nota. in l. regulariter. ff. de
peh. & tamen si ea petitur per triginta annos, præscribit con-
tra actionem, & acquirit exceptionem. Eodem modo si possides
rem meam naturaliter tantum, & negligendo eam vendicares
per triginta annos, videtur quod etiam tempore quo adhuc ciui-

lis possessio durat penes me, præscribere rei
vendicationem, non dico rem: quia nec ac-
quiris dominij vtile, nec directū, sed exce-
ptionem contra rei vendicationē. vt l. sicut
& l. omnes. j. de præscript. xxx. annorū. Te-
ne menti hanc gloss. sic declaratā, quia con-
tinet melius quod habetur in hac l. & sem-
per allegatur, &c.

1. Quod te inuito possum ingredi fundum tuum vel do-
mum tuam pro inquirendo seruū meū fugitiuum
uel alias res, seu in casibus de quibus hic, cum auctori-
tate tamen iudicis.
2. Si reperio seruū meū fugitiuum in strata publica, an
possum eum capere, & adducere ad domum meam: &
quid si reperiam ipsum in alio territorio.

LEX

II.

Requirendi.

Requiritur ad euidētiā,
quod de inuito nō possum ingre-
di fundū tuū, nec domū, imō te-
nerer actione iniuriarum. vt in l. si quis do-
mum. in vltima charta. ff. de iniur. j. Fallit in
quibusdā casibus, inter quos enumeratur
ille qui ponitur in hac l. si pro requirendo
seruū meū fugitiuum. Ita not. gloss. in
l. ij. ff. de acquiren. re. do. tamen non debeo
ingredi propria auctoritate sed cum autho-
ritate iudicis cōpetentis. vt hic patet: & ex-
tra dictos casus speciales etiam cum autho-
ritate iudicis non possem: quia iudex non
deberet concedere: aliās puniret. vt in glo.
& ad hoc imploratur iudicis officium. vt
hic patet in verbo. officij: & sic non requiri-
tur libellus. iuxta no. per glo. ff. de interrog. actio super rub. & p-
ceditur summarie. arg. in l. si. ff. de procu. & l. si seruus. §. quod cū
eo. & C. de transact. l. si super pos. etiam non citata parte ad dicen-
dum causam, quare non debeat concedi, ne aperiatur via mali-
tiæ: quia tunc ille posset abscondere seruū, vel facere absentia-
ri. & non debet fuga instrui secundum laco. But. in l. consenta-
neum. j. quomodo & quād. iudex. Et Bart. in l. ait prætor. §. si de-
bitorē. ff. quæ in frau. cre. Sed an esset idem in alijs rebus fugitiuis,
si suspicor qd liber meus sit subtrahus in domo tua. gl. in l. j. ff. eo.
tenet quod non. quia est speciale in seruis, qui dolo sese subtra-
hant. Et idem esset in vxore vterius, quæ aufugisset à marito. &
maritus suspicaret eā esse in domo alterius: cū sit eadem ratio: quia
dolosē se subtrahit: sed aliæ res carent dolo: & sic cessat ratio. Bre-
uiter in seruo & vxore ad simplicem requisitionē dominij & ma-
riti iurantem se habere iustā causam suspicandi, & nō petendī cau-
sa vel animo iniuriandi vel calūniandi, debet iudex esse pronus
ad faciendum sibi facultatem perferendi. In alijs autem rebus
ad priuatā vtilitatē non debent hoc permittere: nisi allegatis & p-
batis alijs verisimilibus indicijs. Nā si illa sufficiunt ad torturā, qd
est maioris præiudicij, fortius deberent sufficere ad istā perquisi-
tionē, qd est parui præiudicij secundū Bald. ad publicā verō vtilita-
tē etiā line talibus indicijs adhuc debēt cōcedi. vt l. oēs. j. de aque
duc. li. xj. & l. si quos. C. de metallis. e. lib. j. Sed pone qd reperio ser-
uū meū fugitiuū in strata publica. An possem eū capere per per-
sonā, & ipsum adducere ad domū meā: videtur qd sic postq; ipm
possideo ciuilitate ad tuendā possessionē meā. arg. in l. quēadmo-
dū. §. j. ad l. aquil. & l. si rē. §. si ad ianuā. ff. quod vi aut clā. breuiter
dic qd bñ possum capere: tñ debeo ipm ad iudicē ducere, qd facta
summa probatione de possessione & fuga dimittet ipsum mihi.
nō autem debeo ipsum ppria auctoritate ad domū ducere. hoc
pbat in l. j. C. vbi de curia. vel coar. & c. §. in iij. libr. Sed quid si
reperi ipsum in alio territorio in quo ipse iurisdictionē nō habet?
Adhuc dico idē: nō tñ iudex meus poterit mihi dare familiam vt
ipsum capiā in alieno territorio, in quo ipse iurisdictionē nō ha-
bet: & si cōtrariū faceret, deberet de facto relaxari, tanquā captus
indebite. per tex. cū glo. in l. quis sit fugitiuus. §. Idē Cecilius. ff.
de ædil. edic. & in c. ex parte. de verb. signi.

3. Verbum deprehendatur requirit realem apprehensionē in flagranti crimine. & si
refertur ad malefictum iam commissum, potest verificari in deprehensione non actuali.

a. Sui ipsius. Adde
tex. in l. ancilla. ff. de
furt.

b. Et adde in hoc qd
vsucapio requirit bo-
nā fidē & titulū qd
etiā requirit cōtinua-
tionem totius triennij.
vt per Spe. de excep.
§. iij. ver. est gl. & de
pprie. §. ij. & ad hoc
vide Car. in cle. j. v.
notab. de sequef. pos.
vbi ait qd res carere
debeat vtiō & per-
fectio triennij sit vsq;
ad vltimā diē saltem
inceptā. Si tamen rei
alienæ sententia in-
terim supueniat, nō
ob id interruptū vsu-
capio. vt l. j. de vsuc.
trās. vt per Bart. in l.
ancilla. vlti. col. ver.
cōtra præd. app. C. de
fur. quod litema nisi
ancilla pareat.

c. Quod nō est in na-
turali vt addit Bar. in
l. si fur. ff. de vsuf. &
in l. ij. §. ex cōtrario.
ff. de ac. po. & Bal. in
c. j. §. marthio. in j. col.
qui seu. da. pos. Et ad
de qd idē tenet Paul⁹
ipse in l. Iulianus. §.
ex vendito. ff. de ac.
emp. facit doctrina
Alex. in cōf. xxxiij.
par. i. & in d. §. ex cō-
trario. & Cy. in l. cer-
tum. C. de rei vendi.

Pauli de Castro Secunda super Codice.

¶ Membru. Adde. l. Idem ostendit. ff. de edili. edi. & Abb. in c. signi. ficati. de ele. Et quid dicatur membru vide p. Abb. in c. illoru. sup. gl. in ver. mem. de sen. exc. & qd. co. prehēdatur appel. me. bri. vide p. Bar. & do. cio. in l. n. ff. de publ. iud. & quid de bar. ba, dente, & nare, an sint membra. vide per Bald. in ca. j. de noua. for. fidei. in ver. feu. Doc. in c. sicut vige. ri. j. q. j. Domi. in c. j. xij. di. & an mām ille mulieris dicatur me. bra. vide p. Bald. in l. data opa. C. q. accus. nō pos. Doc. in c. ex parte. de corpore vi. ti. & an virilia dican. tur membra. vide text. & ibi Doct. in c. j. de deli. pue. & ibi per Io. de ana.

¶ Ius cōt. Adde Bal. in l. si nō dñi. C. de fur. & an debet intelligi scdm rōnabile intel. lectum vide in l. scire oportet. in §. aliud. ff. de excu. tu. & an de. bet intelligi ad litem. vel p. cise put. iacet vide p. Barto. in l. oēs populi. in pe. col. ff. de iudi. & ibi Bal. i. authē. si qua mulier. C. de fa. san. ec. Ang. in l. si ita scriptu. ff. de lib. & pos. h. Lud. ro. & Io. de imo. in l. C. de far. de publica. Abb. in p. de. in iij. col. Pau. de ca. cōf. ex vi. inci. sup. hoc pūcto. in v. col.

¶ Extra territorium. Adde an habeat locū in portante farinam. vide per Io. de ana. in c. ad liberandā. in iij. col. de iudic.

hostes, nō tñ puenit ad eos: vel qā poenitētia ductus: vel quia im. peditus, nō haberet locū poena huius legis secundū Ang. ad qd. facit. l. palā. §. qui in adulterio. ff. de ritu nup. & l. si Bar. for. j. de fidei. In cōtrariū facit: quia istud verbū deprehendat: pōt ver. rificari in deprehensione nō actuali, sed quæ fit per probationē te. stiū. vt est text. cū gl. in l. j. s. vbi fena. vel clari. & j. de custo. reo. l. ij. Sol. Verum est quando istud verbū deprehendatur. refertur ad maleficium iam commissum. vt si dicat statutu. si quis deprehen. sus fuerit in homicidio, vel adulterio. nā debet intelligi per pro. bationes legitimas, vel confessionem. Sed si refertur ad malefi. cium nondū commissum: sed quod erat in fieri, videtur qd. debeat intelligi de actuali deprehensione. vt hic secundū Angel. & Rapha. quod satis placet. ¶ In tex. ibi: [debilitentur.] subaudi in toto corpore. nam per amputationem pedis non debilitatur pes: sed penitus abscinditur. debilitatur autem totū corpus. Et eodē modo per amputationem digiti non debilitatur digitus, sed tota manus. ¶ Et hoc est vtile: quia digitus non est membrū, sed offi. cium membri: vt l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. & not. per Bart. in l. ij. ff. de pub. iudi. si ergo statutum dicat quod debilitans mem. brum talis poena puniatur: & amputauit digitum, incidit in poe. nam: quia debilitauit manum, quæ est membrum. Si tamen cau. tus accusator, vel inquisitor: quia non dicat digitū debilitatum, sed manū. secundū Bal. In tex. ibi: [dentur.] subaudi per iudi. cē. nā ad ipsum pertinet hoc. nec ad aliū pōt istud verbū referri. & sic est in electione iudicis hec alternatiua. tum propter hoc: qā verba ad iudicē diriguntur. iuxta no. in simili. in l. Lucio. de le. n. p. gl. in l. si ita distrahatur. de cōtrahen. emp. tum quia vna pars istius alternatiuæ continet incertum. vt j. subijcitur. l. bi. [aut qua

sed quæ fit per probationem testium: ut si statutum di. cat si quis fuerit deprehensus in homicidio, vel adalte. rio. s.

Per amputationē pedis nō debilitatur pes, sed penitus ab. scinditur: & debilitatur totum corpus.

Digitus non est membrum, sed officium membri.

Crimen attentatum an puniatur perinde, ac si esset cōsum. matum? Transire ad hostes qualiter sit grauissimū crimē?

Statutu quod occidens aliquē decapitetur: & aliquis iuit cum telo armatus causa occidēdi, nō tamē occidit, quia nō potuit: nō autem quia poenituerit, quia non punire. tur, an iste debeat decapitari? & nume. 7.

Statutum debet intelligi secundum ius commune. & quid si agitur de personali poena?

Statutum si punit portantes bladum extra territoriu: & aliquis fuit deprehensus in itinere cum blado antequā exiret territoriu: an puniatur poena statuti?

Fugiens ad hostes etiam non perfecto flagitio, sed in itine. re deprehensus, an debeat decapitari?

Iudex quid non possit seruo fugienti ad hostes poenam pe. cunariam imponere, sed corporalem.

Statutum si imponit poenā pecunariam pro aliquo crimina. ne, puta centū. & postea dicit & plus vel minus, prout iudici videbitur, non poterit iudex imponere poenam corporalem: sed eiusdem generis sic.

Si per statutum detur arbitriu Potestati in aliquo crimina. ne: non poterit nec debet esse nimis graciosus, ut pro magno crimine quod meretur magnam poenam, possit uirtute arbitrii modicam poenam pecunariam impone. re, & si contra faceret, puniretur eadem poena quam contigē. debeat imponere. & quid in dubijs?

Quod dolus presumatur etiam in his quæ committuntur arbitrio iudicis quando esset excessus in iudicio.

LEX III.

De fugitiui serui. ¶ In legi.

bus precedentibus puidetur do. minis contra seruos fugitiuos.

p. hic aut legē puniuntur tales serui fugitiui criminaliter quando fugiūt ad hostes, si in fuga deprehēdant anteq. ad hostes perue. niāt & not. illud verbū deprehendantur.

scdm Ang. qui requirit realē apprehensionē in flagranti crimine, siue p. familiā publicā, si ue p. priuatā plonā deducenē captū ad iudicē. vt l. cap. v. ff. de adul. sed si nō esset de. prehēsus in flagranti crimine, licet p. baretur p. testes qd. aufugiebat a dño vt transiret ad

hostes, nō tñ puenit ad eos: vel qā poenitētia ductus: vel quia im. peditus, nō haberet locū poena huius legis secundū Ang. ad qd. facit. l. palā. §. qui in adulterio. ff. de ritu nup. & l. si Bar. for. j. de fidei. In cōtrariū facit: quia istud verbū deprehendat: pōt ver. rificari in deprehensione nō actuali, sed quæ fit per probationē te. stiū. vt est text. cū gl. in l. j. s. vbi fena. vel clari. & j. de custo. reo. l. ij. Sol. Verum est quando istud verbū deprehendatur. refertur ad maleficium iam commissum. vt si dicat statutu. si quis deprehen. sus fuerit in homicidio, vel adulterio. nā debet intelligi per pro. bationes legitimas, vel confessionem. Sed si refertur ad malefi. cium nondū commissum: sed quod erat in fieri, videtur qd. debeat intelligi de actuali deprehensione. vt hic secundū Angel. & Rapha. quod satis placet. ¶ In tex. ibi: [debilitentur.] subaudi in toto corpore. nam per amputationem pedis non debilitatur pes: sed penitus abscinditur. debilitatur autem totū corpus. Et eodē modo per amputationem digiti non debilitatur digitus, sed tota manus. ¶ Et hoc est vtile: quia digitus non est membrū, sed offi. cium membri: vt l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. & not. per Bart. in l. ij. ff. de pub. iudi. si ergo statutum dicat quod debilitans mem. brum talis poena puniatur: & amputauit digitum, incidit in poe. nam: quia debilitauit manum, quæ est membrum. Si tamen cau. tus accusator, vel inquisitor: quia non dicat digitū debilitatum, sed manū. secundū Bal. In tex. ibi: [dentur.] subaudi per iudi. cē. nā ad ipsum pertinet hoc. nec ad aliū pōt istud verbū referri. & sic est in electione iudicis hec alternatiua. tum propter hoc: qā verba ad iudicē diriguntur. iuxta no. in simili. in l. Lucio. de le. n. p. gl. in l. si ita distrahatur. de cōtrahen. emp. tum quia vna pars istius alternatiuæ continet incertum. vt j. subijcitur. l. bi. [aut qua

libet alia poena.] vnde ad iudicē pertinet certificare. vt l. j. s. co. pilatores. ff. de effrac. non ad partem quæ eligeret minimam po. nam. Extra istos casus electio in poenis alternatiuē posita po. neret ad debitorem: id est delinquentem. vt in casu legis loquun. tis. & ita intellige quod ibi nota. per Cy. licet hic videatur loqui.

In gl. j. ibi: ¶ [quia tunc ultimo supplicio:] sed certē cō. trariū ad hostes sit grauissimū crimē & enorme: quia continet pro. ditionem reipubli. vt in l. postliminū. §. transfuga. ff. de cap. & in l. iij. §. transfugas. ff. ad legem corne. de sica. videtur q. crimē cceptum & attentatum, etiam si non fuerit consummatum, po. niatur eadem poena, quasi iam fuisset consummatum. vt in l. si quis non dicam rapere. §. de episco. & cler. l. si is qui cum telo. C. ad legem Corne. de sica. Pa. fatetur contrarium. & sic reprobat. gl. & intelligit hanc legem q. delictum fuerit consummatum. Et dum dicit transeuntes. intelligit. i. transierunt ad quod optime. cedere. §. subsecare. ff. arbo. fur. ca. s. vbi verbū p. sentis tempo. ris ponitur pro p. terito: scilicet subsecare, pro subsecuisse. Sed si hoc est, quare non puniuntur secundū poenam mortis sicut puniuntur liberi: vt in glo. Respondet Pet. q. serui non ita cō. tra. lia sciunt reipublicæ sicut liberi: ideo mitius puniuntur. Contra. rium communiter tenetur, q. imō acrius. vt in l. Pedius. ff. de i. cen. rui. & naufra. & not. s. de summa tri. l. nullum. & sic tenent. gl. Ad contrariū mōde q. speciale est in casu. l. si quis nō dicam. pere. & in casu l. si is qui cū telo. C. de sic. q. crimē attentatū po. nitur perinde ac si esset cōsummatū. regulariter secus, si nō repe. ritur iure cautum: etiam si sit de grauib. criminibus: vt in ista

tex. cum glo. ad quod accedat. l. j. in ff. de extraor. cri. ¶ Sed po. ne. dicit statutu quod occidens aliquem decapitetur. aliqui fuit cum telo armatus causa occidēdi, non tamen occidit: quia non potuit: non autem quia poenituerit, quia puniretur. vt in l. qui falsam. de fal. Quæritur an iste debeat decapitari: videtur q. sic: ¶ quia statutum debet intelligi secundū ius commune. vt in l. vt gradatim. §. & si lege. de mune. & hon. sed ius cōmune di. cit idem q. occidens occidatur. vt in l. iij. C. de episc. aud. & tamen ille qui non occidit, sed iuit cum telo causa occidēdi, perinde ha. betur ac si occidisset. vt dicit. l. si is qui cum telo. Contrarium do. terminat Bal. hic dicens statutum hoc casu, vbi agitur de perso. nali poena, nō debere intelligi secundū ius cōmune, sed prout iacet, scilicet de verē occidente: quia plus consideratur actū quam animus. & alle. Spec. in ti. de accu. & dicit hanc esse geno. ralem consuetudinem & obseruantiam: nec indigere alia proba. tione. non ergo inspicitur animus quando maleficium non est secutum quantum ad imponendam poenam statuti. sed si est lo. cutum bene inspicitur animus quantum ab ipsam euitandū quia si non occidisset dolose, vel casualiter, sed per culpam leuē aut etiam latam non deberet decapitari: quia lata culpa nō equi. paratur dolo in poena personali. vt in l. lege cor. ff. de licar. & hic dicit Bal. notabiliter. j. de accu. l. data opera. per quod dictum do. fendit quendā a poena capitis: quia proiecerat vnū lapidem non dolose nec credēs aliquē vulnerare. & percussit quendā amicu suum qui mortuus est, & iudex maleficiorum similiter adueto. bat verbis statuti loquentibus de occidente: & dicebat q. quid quid sit de iure communi poena non recipit distinctionem: sed debet seruari ad vnguē. & si non habuisset authoritatem Bal. no. tus mundus non potuisset euellere de capite suo quin deberet mori. & secundū hoc etiam si casualiter sine aliqua culpa quā interfecit alium, deberet decapitari, quod est penitus inhumanū. Gand. hoc etiam sentit in libello suo in tractatu seu ti. de homici.

Ultimō pone q. quod statutum punit portantes bladum extra ter. ritorium, aliquis fuit deprehēsus in itinere cum blado anteq. exiret territoriu, an puniatur poena statuti? Et ista lex cū gl. fa. cit q. non: sed minori poena, ad quod etiam facit glo. cum text. in l. arboribus. §. de illo. ff. de viusu. in glo. quæ dicit. Lupus exiit. uam: nō tñ exiuit, dicit q. si statutū loquitur per illud verbū p. p. riti temporis, puta si portauerit bladum extra territoriu, tunc nō puniatur poena statuti: sed mitiori poena arbitrio iudicis, si pōt cōstare q. volebat portare extra territoriu. si verō loquitur per verbum p. sentis temporis, puta portantes bladū: tunc aut q. p. ritur an cōprehendatur illi qui iam portauerunt, & dicitur cū quod sic. vt in d. l. cedere. §. subsecare. Sed si quæritur an distrahantur illi qui non portauerunt, sed fuerunt deprehēsi in actū portandi, tunc aut constat quod volebāt portare extra territoriu: & tunc

libet alia poena.] vnde ad iudicē pertinet certificare. vt l. j. s. co. pilatores. ff. de effrac. non ad partem quæ eligeret minimam po. nam. Extra istos casus electio in poenis alternatiuē posita po. neret ad debitorem: id est delinquentem. vt in casu legis loquun. tis. & ita intellige quod ibi nota. per Cy. licet hic videatur loqui. In gl. j. ibi: ¶ [quia tunc ultimo supplicio:] sed certē cō. trariū ad hostes sit grauissimū crimē & enorme: quia continet pro. ditionem reipubli. vt in l. postliminū. §. transfuga. ff. de cap. & in l. iij. §. transfugas. ff. ad legem corne. de sica. videtur q. crimē cceptum & attentatum, etiam si non fuerit consummatum, po. niatur eadem poena, quasi iam fuisset consummatum. vt in l. si quis non dicam rapere. §. de episco. & cler. l. si is qui cum telo. C. ad legem Corne. de sica. Pa. fatetur contrarium. & sic reprobat. gl. & intelligit hanc legem q. delictum fuerit consummatum. Et dum dicit transeuntes. intelligit. i. transierunt ad quod optime. cedere. §. subsecare. ff. arbo. fur. ca. s. vbi verbū p. sentis tempo. ris ponitur pro p. terito: scilicet subsecare, pro subsecuisse. Sed si hoc est, quare non puniuntur secundū poenam mortis sicut puniuntur liberi: vt in glo. Respondet Pet. q. serui non ita cō. tra. lia sciunt reipublicæ sicut liberi: ideo mitius puniuntur. Contra. rium communiter tenetur, q. imō acrius. vt in l. Pedius. ff. de i. cen. rui. & naufra. & not. s. de summa tri. l. nullum. & sic tenent. gl. Ad contrariū mōde q. speciale est in casu. l. si quis nō dicam. pere. & in casu l. si is qui cū telo. C. de sic. q. crimē attentatū po. nitur perinde ac si esset cōsummatū. regulariter secus, si nō repe. ritur iure cautum: etiam si sit de grauib. criminibus: vt in ista tex. cum glo. ad quod accedat. l. j. in ff. de extraor. cri. ¶ Sed po. ne. dicit statutu quod occidens aliquem decapitetur. aliqui fuit cum telo armatus causa occidēdi, non tamen occidit: quia non potuit: non autem quia poenituerit, quia puniretur. vt in l. qui falsam. de fal. Quæritur an iste debeat decapitari: videtur q. sic: ¶ quia statutum debet intelligi secundū ius commune. vt in l. vt gradatim. §. & si lege. de mune. & hon. sed ius cōmune di. cit idem q. occidens occidatur. vt in l. iij. C. de episc. aud. & tamen ille qui non occidit, sed iuit cum telo causa occidēdi, perinde ha. betur ac si occidisset. vt dicit. l. si is qui cum telo. Contrarium do. terminat Bal. hic dicens statutum hoc casu, vbi agitur de perso. nali poena, nō debere intelligi secundū ius cōmune, sed prout iacet, scilicet de verē occidente: quia plus consideratur actū quam animus. & alle. Spec. in ti. de accu. & dicit hanc esse geno. ralem consuetudinem & obseruantiam: nec indigere alia proba. tione. non ergo inspicitur animus quando maleficium non est secutum quantum ad imponendam poenam statuti. sed si est lo. cutum bene inspicitur animus quantum ab ipsam euitandū quia si non occidisset dolose, vel casualiter, sed per culpam leuē aut etiam latam non deberet decapitari: quia lata culpa nō equi. paratur dolo in poena personali. vt in l. lege cor. ff. de licar. & hic dicit Bal. notabiliter. j. de accu. l. data opera. per quod dictum do. fendit quendā a poena capitis: quia proiecerat vnū lapidem non dolose nec credēs aliquē vulnerare. & percussit quendā amicu suum qui mortuus est, & iudex maleficiorum similiter adueto. bat verbis statuti loquentibus de occidente: & dicebat q. quid quid sit de iure communi poena non recipit distinctionem: sed debet seruari ad vnguē. & si non habuisset authoritatem Bal. no. tus mundus non potuisset euellere de capite suo quin deberet mori. & secundū hoc etiam si casualiter sine aliqua culpa quā interfecit alium, deberet decapitari, quod est penitus inhumanū. Gand. hoc etiam sentit in libello suo in tractatu seu ti. de homici.

Ultimō pone q. quod statutum punit portantes bladum extra ter. ritorium, aliquis fuit deprehēsus in itinere cum blado anteq. exiret territoriu, an puniatur poena statuti? Et ista lex cū gl. fa. cit q. non: sed minori poena, ad quod etiam facit glo. cum text. in l. arboribus. §. de illo. ff. de viusu. in glo. quæ dicit. Lupus exiit. uam: nō tñ exiuit, dicit q. si statutū loquitur per illud verbū p. p. riti temporis, puta si portauerit bladum extra territoriu, tunc nō puniatur poena statuti: sed mitiori poena arbitrio iudicis, si pōt cōstare q. volebat portare extra territoriu. si verō loquitur per verbum p. sentis temporis, puta portantes bladū: tunc aut q. p. ritur an cōprehendatur illi qui iam portauerunt, & dicitur cū quod sic. vt in d. l. cedere. §. subsecare. Sed si quæritur an distrahantur illi qui non portauerunt, sed fuerunt deprehēsi in actū portandi, tunc aut constat quod volebāt portare extra territoriu: & tunc

Et tunc incurrunt poenā statuti: quia tunc verba eius verificatur in illo. facit l. si quis id quod. §. sed si dum pponitur. ff. de iurisd. com. iud. & potest constare per confessionem suā, vel ex præsumptionibus si erat in limitibus, vel transibat per viam non consuetam. vt j. de nauicu. l. qui fiscales. lib. xj. & ibi per Bar. & de cursu publico. l. j. & per Cy. in l. cum proponas. C. de nau. foeno. aliās si negat, & poterat verisimiliter ad alium locum portare, nulla poena debet puniri: quia potius præsumus quod noluerit delinquere quā quod voluerit. vt l. merito. ff. pro soc. t. Contra distinctionem huius gl. & etiam contra tex. videtur casus quod fugiēs ad hostes etiā non perfecto flagitio, sed in itinere deprehensus, debeat decapitari. vt l. iij. §. is qui. ff. de re mili. & ad leg. Cor. de si. ca. l. eiusdem. in fi. vbi dat licentiā vnicuique interficiendi talē vbi cuncti fuerit repertus. gl. ibi intelligunt perfectō flagitio. quod est contra illos tex. Per. dicit quod loquuntur in liberis hominibus, qui grauius puniuntur, quā serui: per rationem quam s. dixi. Tu dic quod loquuntur in militibus, siue in illis qui erant in expeditione militari, qui magis delinquant, & maius vertitur praedictum, quam in illis qui non erant. & hæc videtur veritas. Et scias quod ista poena pedis non fuit cognita de iure fforū. nec etiam amputatio alicuius membri: vt patet in l. si quis fortē. §. si cum tribus legibus seq. in quibus ponuntur tria genera poenarum. & de ista non fit mentio, nec istam poenam reperio de iure Codicis, nisi in casu huius legis. Sed secundū legem Mosaycam reperitur in duobus alijs casibus: vt habetur Exod. c. xxj. & Deut. c. xj. Tollitur autem per authen. hic positam, & conuertitur in poenam manus secundū cōmunem opī. Alij dicunt quod nec poena manus imponitur, sed alia extraordinaria, vt fustigatio: per eandem authen. in ver. sed pro furto. per quam dicunt hanc legem corrigi: quia fugitiuus facit furtum sui, & pro furto non debet mori, nec membrum abscindī, vt dicitur. quæ opī. non tenetur: quia hic nō est furtū simplex, sed cum maiori flagitio: quia trāsibat ad hostes sed in simplici fugitio posset procedere illud dictum: vt crimināliter posset puniri extraordinariē poena fustium. t. In vlt. gloss. quæ incipit. i. [simili.] No. hanc glo. per quam patet quod iudex non poterit tali seruo poenam pecuniariam imponere, sed corporalem: quia vna pars alternatiuæ per aliam declaratur. vt in l. j. cū ibi no. ff. de reb. dub. sed. s. facit mentionem de poena corporali, vel corporis afflictiua: vt est dānatio in metallum: igitur de simili debet intelligi hæc vltima pars: dum dicit alia poena. t. Vnde Ange. inducit istam gloss. cū tex. si statutum imponit poenam pecuniariam pro aliquo crimine, puta centum, & postea dicit & plus & minus, prout iudici videbitur: quod iudex non potest imponere poenā corporalem. sed eiusdē generis. i. pecuniariā maiorem, vel minorem. Item Bal. dicit quod t. si per statutū detur arbitriū potestati in aliquo crimine, non poterit nec debet esse nimis grauiosus, vt pro magno crimine quod meretur magnā poenam possit virtute arbitrii modicam poenam pecuniariam imponere: & si contrāfaceret, puniretur ea poena quam condignē debebat imponere. vt s. ne sanc. baptis. reite. l. fina. & quod habetur. j. ad legem iul. de vi. l. seruus. in fi. & de deserto. l. si quis. in fi. lib. xij. per gloss. & Barto. & quod no. j. de priua. carce. l. j. Nam præsumere, vt dolus etiam in his quæ committuntur eius arbitrio, qñ esset excessus indignus. & allegat Bal. no. in c. pen. de senten. excommuniā. in nouel. in contrarium facit: quia in commissis arbitrio iudicis semper iudex videtur moueri ex iusta causa. vt no. Inno. in c. qualiter & quando. de accu. nec potest appellari, nec querelari. vt idem not. in c. conquestus. de ferijs. & in c. innotuit de eo qui furtiuē ord. susce. Sed responde verum esse in dubijs: secus quando apparet manifestus excessus, ex quo præsumitur dolus. iuxta not. per Bartol. in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. per l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in frau. credi.

¶ Potestas habens ex forma statuti, arbitrium de imponendo poenam corporalem pro aliquo crimine usque ad amputationem membri, quod membrum facit tunc abscindī si crimen mereatur abscissionem membri.

¶ Membrum dicitur membrum, si per statutū detur arbitriū potestati in aliquo crimine, non poterit nec debet esse nimis grauiosus, vt pro magno crimine quod meretur magnā poenam possit virtute arbitrii modicam poenam pecuniariam imponere: & si contrāfaceret, puniretur ea poena quam condignē debebat imponere. vt s. ne sanc. baptis. reite. l. fina. & quod habetur. j. ad legem iul. de vi. l. seruus. in fi. & de deserto. l. si quis. in fi. lib. xij. per gloss. & Barto. & quod no. j. de priua. carce. l. j. Nam præsumere, vt dolus etiam in his quæ committuntur eius arbitrio, qñ esset excessus indignus. & allegat Bal. no. in c. pen. de senten. excommuniā. in nouel. in contrarium facit: quia in commissis arbitrio iudicis semper iudex videtur moueri ex iusta causa. vt no. Inno. in c. qualiter & quando. de accu. nec potest appellari, nec querelari. vt idem not. in c. conquestus. de ferijs. & in c. innotuit de eo qui furtiuē ord. susce. Sed responde verum esse in dubijs: secus quando apparet manifestus excessus, ex quo præsumitur dolus. iuxta not. per Bartol. in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. per l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in frau. credi.

¶ Membrum unde dicitur?

¶ Amputatio membri, an sit poena corporalis.

¶ Statutum si dicat quod vulneranti aliquem in platea manus abscindatur, & aliquis uulnerat aliquem in platea pluribus uulneribus eodem tempore, an plures manus sint abscindende.

¶ Si aliquis est bannitus in amputatione manus ratione alicuius delicti, & postea iterum bannitur in alio delicto in amputatione capitis: & captus est per familiam qualiter sit executio: & quid si non habeat nisi unam manum?

- 5 Si haberet unam manum aridam, an illa sit amputanda.
- 6 De iure communi pro furto non imponitur poena mortis. & quid si pluries furatus sit, & si unum esset excessuum, an equiualeat tribus, ut suspendatur fur?
- 7 Si primum & secundum furtum facta fuerint in alieno territorio, an iudex poterit aggravare poenam tertij furti commissi in suo territorio?
- 8 De primo & secundo fuit punitus, an debeat aggravare poenam ultimum?
- 9 Furtum quatuor sunt species: quia quidam sunt improbi: quidam improbiiores: quidam improbiissimi: & quidā plusquam improbiissimi: & qui sunt? & qualiter puniuntur?
- 10 Quid dicatur grassatores?
- 11 Qui dicatur latro? & quando dicatur femosus latro. & nu. 9.

AVTHENTICA.

Ed nouo iure.

Ista autem tinet quatuor dicta. Secundū ibi: [sed pro furto.] Tertiū ibi: [fures autem.] Quartū ibi: [qui autem uiolenter.] & hæc sufficiant pro summario. venio ad

casum. t. Circa primū casum quæritur primò, quomodo cognoscitur quod crimen mereat amputationem membri, postquā de iure communi non reperitur ista poena. Respondeo pone exemplū. Si statutum daret arbitrium potestati de aliquo crimine, vel generaliter de imponendo poenam corporalem, quæ sibi videbitur etiam usque ad amputationem membri, si autem videtur crimen mereri abscissionem membri, quod ergo membrum facit abscindī? & ista auth. docet q. nec pedē, nec oculū: quia sunt nobiliora mēbra: nec aurem, quia est debilius: sed vnā manum, quæ est mediocris poena. Et hoc no. nec video qualiter possit exempli carī aliter. t. Not. igitur q. manus dicitur membrum quod declaratur vt not. Bartol. in l. ij. ff. de publi. iud. nā membrum dicitur à metior metiris: & quælibet particula corporis potest dici membrum: tū strictius sumitur pro illa parte quæ habet certū officium deputatū: vt manus ad tangendū, pes ad ambulandū: oculus ad videndū: lingua ab loquendū: aures ad audiendū. Digitus autem nō dicitur membrum sed officium mēbri. vt l. Idē Offilius. de ædil. edic. & l. non sunt liberi. de statu homi. nisi forte ratione relationis. secundū Bal. & si statutū dicit q. abscindenti membrum alterius simile membrum abscindatur. & aliquis abscinderet digitū: nam similis digitus esset sibi abscindendus. & posset dici secundū eum mēbri culus. Sed an amputatio mēbri sit poena capitalis? quidā q. sic: quia capitalis est q. incipit poenā mortis. l. edicō. §. rei capitalis. de bo. pos. sed illud mēbrum quod abscindit inferit mors. Bar. determinat contrariū quia illa dicitur poena mortis, quæ totū corpus moritur, vel de ciuitate eximitur, puta per deportationē, vel dānatiōnē in metallū: qd non contingit in poena amputationis mēbri. talis enim non posset imponi nisi ab eo qui posset imponere mortis poenā totius corporis: quæ est de mero imperio. vt s. de offic. eius qui vi. alte. gel. l. ij. & ibi not. t. Sed pone statutum dicit q. vulneranti aliquem in platea manus abscindatur. Aliquis vulnerauit aliquē in platea pluribus uulneribus eodem tempore, an plures manus sint abscindendæ? videtur q. sic, quia tot sunt delicta quot vulnera, & eodem tempore facta, & quodlibet meretur poenā. l. nunquam plura. de pri. deli. & j. e. l. quicunq. ver. j. In contrarium facit iste tex. in verb. vna sola. & quia fuerunt simul facta, videtur esse vnū delictum. per gl. quæ est in l. j. j. vnde vi. circa finē. Breuiter de ista q. vide Bar. in l. vulgaris. circa fi. ff. de fur. t. Item quæritur aliquis bannitus in amputatione manus ratione alicuius delicti, postea iterum bannitur in alio delicto in amputatione capitis, captus est per familiam: qualiter fiet executio? dico q. primò debet amputari manus: & postea decapitari: & sic patietur ambas poenas: sed si fieret econtra, non pateretur poenam mortis: quia amputatio manus post mortem non esset poena. Ita determinat Bart. in l. iudices. de delatoribus. lib. x. Item pone q. nō habet nisi vnā manum, & delictum requirit ex forma statuti amputationem manus, an illa sit abscindenda. quidam q. sic. arg. in l. si in emptione. §. fina. ff. de contrah. emptione. contrarium tamen tenetur secundum quamplures doctos. lac. bu. Sal. & Ang. quia grauior esset poena habenti vnā manū, quā habenti duas: & statu.

& melius quā ipse loquat, vide Barto. de hoc arti. in l. j. de verb. sig. Ex cuius dictis collige qd sic tribus cōcurrentibus: quorū ali- quo deficiente secus. Primū est qd pferatur sub noie appellatio, nō sub noie pprio: puta super cuius appellatione cōtinet soror. vel tres fratres. ff. de pac. secus si pferatur sub nomine pprio: puta Titius. quia nō cōprehenderet Berta soror eius nisi in casu vt ibi per eū: & appellatione filij cōtinet filia. & sic de similibus. Secundū quod requirit est qd pferatur in materia indifferenti, quā ita cōueniat fœminæ sicut masculo. & in vtroq; sit eadē ratio: secus si in materia differēti puta in intercessione: quia masculus pōt pro alio intercedere: fœmina nō: ideo si statutū diceret: si quis intercesserit vel fideiussit pro alio, possit personaliter ca- pi, intellige de masculo, & nō de fœminā: quæ nequit intercede- re. Tertiū est quod pferat in materia fauorabili: vel si est odiosa, quod odiū sit rationabile: secus si irrationabile: vnde si dicat sta- tutum qd patruus in successione intestati includat aut maternū, cū istud sit irrationabile: quia auus maternus magis est cōiunctus & in nullo peccauit ppter quod debeat pati pœnā, nō includet aia materna secū dū Bal. hic. cetera dic vt hic per eum. Et adde quod nō per Cy. in l. quisquis. j. ad l. iul. maie. Item scias quod per ver. l. i. verō secundū. Treprobatur glos. quæ est in l. nunquā plura. ff. de priua. delict. quæ dicit quod si quis delinquat contra aliquem pluries eadem specie vel genere delicti, quod non de- bet puniri: nisi semel per l. inficiando. §. infans. ff. de furt. Sed hic est casus in contrarium. quia eodem genere his vel ter deliquit contra eundem, & pluries punitur. Nec obstat §. infans. quia licet ibi fuerint plures contrectationes, si tamen possessio furtiue rei nunquam fuit penes furem interuersa: sed semper fuit apud eū, nō dicitur nisi vnum furtum, quanquā pro iplo possit quis pu- niri in quocūq; loco in quo etiam de nouo contrectauerit. vt nō per Bar. in l. si dominū. cod. titu. sed iste tex. debet intelligi quā- do interuersa & mutata fuit detentatio: puta semel receptasti ser- uum meum, postea est reuersus ad me. iterum fugit, & iterum re- ceptasti, quo casu tunc dicuntur receptationes: & sic tot dīcun- tur delicta quot fuerint fugæ. & quodlibet delictum debet pu- niri licet sit eiusdem generis: vt d. l. nunquam plura. sed si seruus nunquam ad me fuisset reuersus, licet ipsum receptasses: & in di- uersis locis occultasses: vna tantum diceretur receptatio: & pro vna tantū deberes puniri. vt d. §. infans. Sed contra quod semel tūc debes puniri. nam si quis accesserit ad vxorē alterius pluries, dicuntur plura adulteria: & tamen non punitur quis nisi semel. vt nō glo. sing. ff. eo. tit. de fur. l. vulgaris. sed dic quod istud non est ideo: quia plura sunt delicta eiusdem generis: sed quia pœna adulteri nō est reiterabilis: quia est pœna mortis. vt l. quisquis. in j. de adul. secus si esset reiterabilis. vt hic. Item opp. de l. illud. in ff. ad leg. Aquil. vbi erant plura delicta. l. vulneratio & mors: ta- men non punitur quis nisi semel. Item interdū plura delicta ordi- nantur ad vnu finē, & tunc de illo tūc fine quis puni: vt est vul- nerare & occidere: si pluribus vulneribus quis eodē impetu vel instatū vulnerat animo occidēdi, posito qd nō oīa vulnera essent mortalia, sed vnu tūc, nō puni qd nisi de occiso: qm oīa tēdebāt ad hunc finē: & eodē modo si qs aggressus fuerit, vel insultaue- rit & percussit, qd insultus tēdit ad finē percutiēdi, nō punitur de insultu: sed de percussione: posito quod statutū aliā pœnā im- poneret pro insultu, & aliā pro percussione: qd pecunia debet in- telligi, qm interuenit insultus sine percussione: & tunc puniret pro illo: & eodē modo in aliā pœnā imponit pro vulnere: & pro oc- cisione: quia prima locū habet quādo interuenit vulneratio sine occisione: aliā de vltimo tantum sine puniatur. vt etiam not. per glo. nō in l. qui de crimine j. qui accus. non pos. & adde quod nō per Bar. in l. si amicis. ff. de adulte. Si autē nō eodē impetu: sed diuersis temporibus primō vulneraret, & postea occideret, vel primō fuerit aggressus: postea vulneraret, tunc puniret ex vtro- que delicto, & patet ex d. l. illud. in fine. vel etiam si pro vulnere vel pro insultu imponeretur maior pœnā quā de occiso non confunderetur vulnus vel insultus cum occisione: imō de vtroq; puniretur. Item si aliquid statutum qd vulneranti ali- quem in platea manus amputetur. Item si aliud statutum dicat qd occidens forensē extra plateam puniatur in centum: vt est Perus. si quis ergo in platea cepit vulnerare forensē: & cum fugerit insecutus est eum, & extra plateā occidit, licet eodē im- petu videat hoc fecisse. vt in l. quod ait. ff. de adul. tūc puniret pœ-

na manus ppter vulnus illatū in platea: & in centū ppter mortē illatā extra plateam secundū Baldum hic: quod etiam est de mente Bartoli in dicta lege nunquam plura. per legē hēres à de- bitore. §. si quis seruus. ff. de fideiuss. obligatio accessoria non cō- funditur à principali quando est efficacior quā illa. Item not. in ver. l. in minorum. quod delictum tutoris non facit pu- pillum incurrere pœnam: quod est verum quando committitur extra administrationem. nam non pertinet ad administrationem tutoris receptare seruū alienum in prædio pupilli: sed si esset cōmissum in administrando: puta litigat tutor super prædio pu- pilli: & in lite induxit testes falsos. Statuto cauetur qd inducens falsos testes perdat litem, certē pupillus perdet: tamen ipsam re- cuperabit à tutore. vt l. Polla. j. de his quib. vt indig. quia litigare de re pupilli erat de administratiōe, & etiam inducere testes: sed non debebat inducere falsos. Cetera dic circa istum articulum. vt nō per Bar. in l. j. §. si procurator. ff. si quis iudi. non obtempe- rauerit. Vltimō tex. cum glo. in ver. l. quod si seruus. allegatur quod titulus inducit bonam fidem: sed ista allegatio parum pla- cet: quia locatio operarum de qua hic loquitur, propriē loquen- do non est titulus: quia non est aptus ad translationem dominij, nec numeratur inter alios titulos: puta pro emptore, pro dona- to & c. de quibus in ff. sed melius probatur hoc dictum in c. j. de præscriptionibus lib. sexto. vbi contra præscriptionem facit ius commune præsumitur mala fides: & non habet locum præscri- ptio etiam longissimi temporis de iure canonico: quia tunc ex- cusatur à mala fide: propter etiam inualidum titu. tamen colora- tum vt not. in c. de quarta. eod. titu. pro glo. fina. facit quod nō in c. cum personæ. de priuileg. lib. vj. Not. in fine casum. quod ille qui habuit animum delinquendi, & non deliquit: sed fecerit con- tinentem delictum de sui natura: quia receptauit seruū alie- num: & hoc propter dolum à domino seruū commissum qui re- ceptantem reuelat, quia dedit sibi causam delinquendi. Eodem modo si dominus seruū concessisset non fraudulenter vt seruus eius per alium receptetur, receptans tamen hoc ignorabat, & credebatur contrarium: & sic credebatur delinquere, non tamen de- liquit, quia potius inspicitur veritas quā eius opinio. vt l. inter omnes. §. finali. ff. de furtis. Et vide quod ibi nota. Bartolus dic quod non est licitum allegare ignorantiam ad incommodum ignorantis, sed ad commodum: sic qui rem alterius contrectet ignorans dominum consentire, non committit furtum: quia sic ignorantia tenderet ad incommodum eius. In glo. j. ibi: in l. j. §. quod autem. & l. dolis. sed certē in edicto de seruo corrupto de quo ibi, ad hoc vt corruptus teneatur ad interesse ideo requi- ritur dolus, quia expressa mentio doli ibi fit: in ista l. secus. ideo videtur quod sufficiat lata culpa: per theoricam Barto. quam po- nit in l. prima. ff. si quis test. lib. esse. Vbi dicit quod si statutum punit actum prout infertur in persona: puta si quis turbauerit aliquem in sua possessione puniatur in tali pœna: & tunc re- quiratur quod turbauerit dolose: & ideo quælibet causa etiam iniusta excusaret à pœna: quia excusatur à dolo. vt not. glossa ma- gna. in fine. in l. prima. ff. si quis ius dicen. non obtempe. per legē igitur. ff. de libe. causa. sed si punit actum prout infertur in rem, puta si quis ingressus fuerit possessionem rei alicuius sine licen- tia domini puniatur tali pœna: & isto casu non requiritur dolus, sed sufficit lata culpa ad incurrendam pœnam. ideo tunc causa etiam iusta non excusaret. ista est theorica sua multum notabi- lis quæ semper allegatur: sed hic puniatur actus prout infert in rem, non in personam: quia dicit. l. seruū suscepit & c. j. & sic sufficit lata culpa: puta credebatur ipsum esse liberum, sed com- munis fama & opinio erat in contrarium: certē ipse non est in dolo, sed in lata culpa: quia ipse ignorabat quod omnes sciebant argu. in lege regula. ff. de iuris & fact. ignoran. Si autem sciebat seruū alienum, siue sciret cuius esset, siue ignoraret, esset in do- lo. vt lege, cum quærebatur. infra vnde vi. & l. falsus. §. si iactum. & §. qui aliena. & ibi per Bartolum ff. de furtis. Sed an tunc haberet locum pœna huius legis domi. Rapha. videtur sentire quod non: quia tunc receptans est fur, & contra ipsum da- tur actio furti ad duplum: in quo non continetur simplum. vt j. titu. j. l. aduersus. vnde cum satis esset prouisum per alia iura non expediebat prouidere per istam l. in qua ponitur minor pœ- na: cum in duplo non contineatur simplum. patet hic in princ. vbi tenetur restituere seruū cum alio pari. non aut cum duobus

Pauli de Castro Secunda super Codice

¶ Pro aureo. Adde gl. & Bald. in l. fi. C. de de. Cy. in l. pen. C. de don. Bal. in l. il. lud. in vlt. colū. C. de fac. san. eccl. gl. & do. cto. in c. fi. de deci. gl. & Doc. in c. h. de ma. lesi. Ioan. an. in addi. Spec. in de instru. edi. in s. porro. in fi.

paribus. Breuiter hoc non placet: quia propter hoc non propterea inutilis fuit hæc pro uisio huius l. q. per alia iura erat prouisum. arg. l. j. §. dixerit. ff. de publica. fortè em dñs vult habere poenā: & tñ nō vult receptantē infamare. vnde intētabat conditionem ex ista l. quæ non infamat. vt in l. cessat. ff. de act. & obli. sed actio furti infamaret ipse in d. Raph. tenet cōtrariū quod s. dixi. qd hic nō requiratur dolus: tamē nō allegat Bar. in loco de quo s. dixi. In glo. ibi: [& fortè.] Hæc glo. recedit à præcedēti solutione, dum dicit quod erat speciale in colonis illyricanis q. receptans etiam ignorans punitur poena quadrupli: nam istud esset iniquū: quia ignorantia non debet puniri. vt l. ex maleficijs. §. longe minus. de act. & obli. Ideo dicit quod in d. l. j. bene sciebat quod erat colonus alienus: sed ignorabat cuius erat, & nihilominus punitur ista poena quod esset ergo speciale ibi. Barto. intelligit quod in casu huius §. requiratur q. sciat duo: scilicet qd sciat seruū alienū & q. sciat cuius est: sed in illa l. sufficit primum hoc non placet: imò etiā si crederet illum liberū, incurreret istā poenam, si crederet seruū alienum: & si credulitas nō fuisset iusta: & sic fuit in lata culpa vt dixi & idem videtur in casu d. l. j. Sed si esset iusta, nec hic nec ibi puniretur. vt j. ea. l. verfi. quid si specialitas est ergo ibi in sola poena: quia minor poena ibi imponitur quam hic: scilicet quadrupli, propter aliquā specialem causam: sed quo ad alia idē ibi quod hic. ¶ In glo. seq. quæ incipit talē. Not. istam glo. in prin. q. quando aliqua lex iuris cōmunis facit mentionem de solido, sumitur solidus pro aureo, & tanti pōderis quod septuaginta duo faciunt libram: & ideo cum hodie non sint ita graues, dabitur tamen vltra quantum illi ponderarent. Et ista not. pro le gibus loquentibus de insinuatione quia loquuntur de solidis. Et narrat Ioan. and. in addi. Specu. de instru. edi. §. postremū. quod quidam iudex montis politiāni intelligebat solidos secundum communem vsum loquendi pro solido valente xij. denarios, & irritauit quandam donationem quæ non transcendebat libr. lx. cum transenderet quingentos solidos vulgares: sed ipse dicit q. ille iudex non fuit iurista, licet biberet de brodio iuris ciuili.

¶ In gl. ibi: [respondeo debentis.] Nec ob. quod dixi supra l. pro xi. quia ibi verba referuntur ad iudicem hic ad partem. vt patet in ver. reddat. ad quod vide bonam glo. in l. Lucio. ff. de leg. ij. & l. si ita distrahatur. ff. de contrahē. emp. dicunt tamen Doc. quod etiam hoc casu quando diriguntur ad partem, si alternatio pone retur inter poenam pecuniariam, & corporalem nō posset crimi nōsus eligere poenam corporalem sine iustissima causa. Quid enim si potius eligeret stare in carceribus vel perdere auriculā quam soluere quingentos ducatos ductus summa avaritia, cum de facili posset soluere quingēta: certè iudex deberet ipsum cō pellere ad soluendum sicut in simili dicitur in l. prætor. ff. de in iur. secus si subesset iusta causa & sic videtur quod alternatiuē posset eligere. Et narrat Ange. Barto. consuluisse de facto: cum statutum diceret imponi poenam quingentorum, quam si non soluerit infra decem dies, amputetur sibi manus. & ipse cum de facili posset soluere, & non soluit: quod iudex non debet amputare, sed compellere ad soluendum per l. si fratres. §. idem respon dit locius ff. pro soc. contra hoc facit: quia ista non est poena deli cti, sed poena retardatē solutionis: vt in l. j. cum ibi no. de in lit. su ran. quæ retardatio manebit impunita secundum opi. Bar. quod non videtur dicendum per l. nunquā plura. de priua. deli. vel q. transacto termino poena pecuniaria trāsfunditur in corporalem secundū Rapha. qui de determinatione Bar. dubitat: sed est hu mana nam & transfusio nō impedit quia quod erat prius in obli gatione remanet in solutione. vt in l. j. cum ibi not. de penu leg. In sequenti glo. quæ incipit. [nō ita.] ibi: [vel dicas.] hic vera: vt aliud sit in multa quæ imponitur iudicis arbitrio aliud in poena statuta à lege primum dictum limitat vt sit verum, quando im ponitur multa commissā circa eandē rem: vt si pluries fuisti ci tatus ad respondendum positionibus: & semper fuisti cōtumax vt possis multari ter, & non vltra secus si commissæ sunt cōtu maciæ multæ circa diuersa. vt not. per Bartol. post Iacobum de bel. in l. nunquā plura. de priua. deli. & hic etiam fuerunt diuerse receptationes, licet de eodem seruo. In fi. gl. ibi: [ex iteratione de liciti augeri poenam.] melius diceret secundum quoidam iterari

poenā. vel sustine gl. & tñc intellige glo. q. pro prima receptatio ne fuit punitus: q. restituit seruū cū altero pariter similiter q. ser uo da fuit acius punitus: q. restituit seruū cū duobus paribus. simi liter punitur pro tertia adhuc grauius: q. restituit seruū cū tribus paribus: & sic dñs vltra seruū suū habebit sex alios: & prima po na in duplo cōtinet simplū. in secūda & tertia nō cōtinet nec in duplo, ne in triplo, & isto modo oportet ponere casum volendo defendere gl. Sed volendo tenere quod alij dicunt de reiteratione pro qualibet receptatione deberet dare vñū tñ, & nō plures: & sic dñs habebit tres tñ: & ista esset iteratio poenæ nō augmē tatio. Sed pone q. seruus recessit ab eo qui cum receptauit: nō diuit ad dñm sponte: an dñs poterit agere contra receptantē ad poenam: & puto q. non. & quod iste tex. debeat intelligi quādo ab inuito extorquetur, vt sit poena pertinaciæ: vt patet dum dicit reddat: & sic expectauit sententiā. glo. tamē præcedēs in ver. lē not. videtur tenere contrariū, quod ista poena nō remittitur, eti si ille poeniteat. & velit restituere infra xx. dies. Et ista pars forti verior est, licet durior. ¶ In glo. quæ incipit. [l. corporalis.] Sed q. imponit istam poenā? Pone enim q. cum iudice causatū ciuili fuit actum cōdictione ex ista l. ad restitutionē seruī & ad poenā: & fuit cōdēnatus, & nō potest soluere poenā. An idem ipse iudex faciat etiā imponi poenam corporalem, puta fustium: vt hic videtur q. sic, de quo Cy. miratur. tu dic q. nō: quia iudex causarum ciuiliū nō debet se impedire de causa criminali, sicut econ tra iudex maleficiorū nō debet se impedire in causa ciuili: vt l. lemus. §. latrūculator. ff. de iud. dic ergo q. remittitur ad iudicem maleficiorū. per istū text. dum dicit [estimatione competentis iudicis.] & per l. j. §. solēt. ff. de offic. præfec. vrb. secundū Rapha. qui reprehēdit Cy. Sed certè pōt sustineri: quia incidenter poterit se impedire: sicut ecōuerso iudex maleficiorū cōdēnat furem al mori: & etiā ad restitutionē rei, licet de hoc nō possit principa liter se impedire. quod dic vt per Cyn. j. ad leg. lul. de v. l. si q. ad se fundū. in fi. q. per Bar. in l. interdū. §. qui furē. ff. de fur. Et tunc l. j. §. si dicatur. ff. finitū reg. & per Inn. in l. cum oportet. de aced. ¶ In gl. quæ inci. [nota duo.] ibi. [vel non debet.] hoc placet cōtra dñm nō debeat torqueri. vt in cōtrario: nisi quādo interu gādus de facto suo: vt hic erat: quia fecerat tractatū cum dñio necē receptantis, vt faceret illū in poenā incidere. Et est aliud q. agitur de statu iuo & dñio eius ad quē pertinebat. vt j. eo. l. cum seruū. in glo. ibi: & intellige si indicia præcedant alibi glo. no net hoc esse verum: etiam si indicia non præcedant vt j. de quo stio. l. interrogari. sed hæc vera vt no. ff. de test. l. seruos. sed doct. ibi in glo. secundū quod ei creditur not. quia semper fuit propo sum contra l. vbi numerus. ff. de test. vbi dicitur quod requiruntur duo vel tres ad minus. vt l. iurisiurandi. §. de testi. vbi dicitur quod non sufficit vnus quantuncūque magna perfulgeat digi tate. locum habeant quando sunt interrogandi de facto alieno: de quo habeant notitiam per sensum corporeum: sed si de facto proprio, testis sufficiat vnus solus concurrentibus alijs indicijs: vt in isto tex. cum gloss. nam si creditur vni seruo de facto pro prio: vt hic. & in l. quæro. in fi. ff. de ædil. edic. fortius debet credi libero homini, & si dicatur seruo creditur cum tortura: sed liber homo non debet torqueri. Respondeo quod illud cōtingit pro pter vtilitatem suæ personæ seruili, cui non debet credi sine tor tura: sed tantum valet libera depositio hominis liberi, quantum extorta per torturam à seruo.

¶ Verbum forms, quot modis sumatur?
1 Si datum est aliquibus arbitrium generale super bono statu reip. quærat talis arbitri non possint aliquem officialem liberare à syndacatu.
2 Si officialis est mihi condēnatus in syndacatu, quia denegauit mihi facere iusticiā Titium: & soluit mihi, non succedit in iure meo contra Titium: tunc tamen ex hoc de re: & remanet mihi ius saluum contra Titium.
3 In quibus casibus provideatur contra iudicem negligentem de alia poena.
4 Fiscus & Respub. Romanorum, an sint idem.
5 Si statutum dicat quod turbans aliquem in possessione, puniatur in x. & possessor restituat: istud verbum turbans, ut conueniat illi verbo restituat: q. dicitur mihi de turbatione expulsius, non autem inquietatus: & intelligatur de quacūque tur batione quantum ad poenam de decem.
6 Potest, ut vel uicarius alicuius ciuitatis, castri, seu uille, quando ad notitiam suam per uenit q. aliquis priuatus imbecite detinet aliquod pertinet ad illum communem debet ex officio suo ipsum compellere ad restituendum: alius in syndacatu possit puniri si fuit negligens.
Iudex quando dicatur negligens?

Qui semel repulsi sunt ab officio, melius in syndicato condemnatus amplius ad aliud nunquam debet eligi.

LEX

V.

Mancipia. Lex ista differt à l. præcedenti in multis: licet loquat de receptante sicut illa. Primò quod illa loquit de receptante seruum priuati, ista est de receptante seruum reipub. alicuius ciuitatis. Et nota quod credo quod non haberet locum in receptante seruum alicuius castri, vel villæ: iuxta non in l. si finita. §. de vestigalibus. ff. de dā. inf. nam aliqd plus merent ciuitates quā castra: vt patet in l. fin. i. de sac. fan. ecci. Itē l. præcedēs loquit de seruis in: ista de seruis & etiā liberis ciuitatis. Item tex. loquit de seruis simplicibus. Ista vero de seruis & liberis artificialibus deputatis ad vsum ciuitatis. Item ista lex imponit maiorē poenam: quia vnā cum reputato restituit aliū parē. & xij. aureos: sed ibi non nisi parē, vel si ipm non habet xx. aureos loco eius. Item lex præcedens loquitur in receptante, qui non dedit cām fugiē: sed hic qñ dedit: quia sollicitauit, vel instruxit ad fugiē: vt in verbo: [sollicitauerit.] Item hic punit defensor ciuitatis à quo seruus fugerat, si requisitus ipsum non recuperat: & sic pōt procedere per viā inquisitionis ad utilitatē publicā: & tenebit locū partis, & etiā iudicis: sed in l. præcedenti hoc non est, nec imponitur poena magistratui. & ista sufficiant pro sumario. ¶ No. text. ibi dum dicit [cum eadem forma.] & gl. exponit id est eū eadē poena. q. istud verbū forma nō semper denotat solēnitatē, sed substantiā, vel quantitātē: & aliqui denotat rps, vt in aut. quæ supplicatio. §. de preci. Impe. offe. & ibi per Bal. regulariter aut denotat solēnitatē: vt patet in forma testamēti, & in forma stipulationis. Et istud not. p. statutis: quia interdū loquunt per verbū forma. vt intelligatur secundū subiectā materiam interdū de solēnitatē: interdū de substantiā seu modo. Itē no. tex. in si. dum dicit: [nec beneficio principalis.] nam Bald. inducit q. si datū est aliquibus arbitrium generale super bono statu reipub. libere, quod virtute talis arbitrii non pōt aliquē officialē liberare à syndicato. Nam si princeps nō est facturus vt hic in gl. nec ipsi facere debent. populus em̄ qui tale arbitriū dedit, loco principis habet: vt no. per Cy. §. de cōdi. ob. cau. l. ea lege. ante si. nec prāuimur hoc voluisse concedere. Et adde istū casum ad alios quos ponit notabiliter Bar. in l. ambitiosa. de decre. ab ordi. faciē. inter quos nō ponit istū tex. Item alleg. iste seruus in ver. [nec veditio ne.] in prima expositione gl. quæ reputat singularis. q. si officia l. est mihi cōdēnatus in syndicato: quia denegauit mihi facere iustitiā cōtra Titium: & soluit mihi nō succedit in iure meo cōtra Titium: q. perpetuò tene mēti: nec teneor ea sibi cedere: & sic labor illud quod soluit. & remanet mihi ius saluū cōtra Titium. Sed Ang. hic: & in l. Stichū. §. dolo. de solu. intellige hoc verū qñ cōdēnat ad rem diuersam ab illa in qua Titius mihi teneat, vt hic erat: secus si ad quantitātē, sicut ille mihi tenebat: quia solutio illū liberat: & debet sibi cedi iura. & alle. l. mīsi opinatores. j. de exa. trib. lib. x. q. d. singulariter no. Bart. etiā in l. si iudex. de var. & exa. traordi. cog. dicit q. licet equū videbit, vt ibi. & in l. si filius. ff. de iudi. qñ tñ neglexit iustitiā facere, teneat tanquā ex quasi maleficiis: sed alia actiōe in factū ad interessē, in qua nō dat arbitrium iudicis: licet gl. sentiat cōtrariū in l. argētarius. §. si. ff. de edē. In aliis quibus tamē casibus puidet cōtra talē negligentē de alia poena vt in casu huius l. & in quibusdā alijs quos ipse enumerat. & vide de oīno per eū q. d. ibi no. ¶ In gl. ibi. [l. pe. quæ est cōtra.] certē illa loquit in seruo fiscali. vnde referēdo istā gl. ad illā legē, videtur sentire gl. q. fiscus & reipubl. Romanorū idē sunt. doct. tenet cōtrariū: vt patet ex diuersitate titulorū: quia de per se ponit titu. de iur. fil. qui tractat de rebus fiscalibus, & tit. de iure reipublice, qui tractat de rebus reipub. Romanorū. & dicūt doct. q. d. ista gl. poterat pcedere antequā populus Romanus trāsserret in principatū: quia fiscus tunc erat apud ciuitatē Romanā, seu eius ciues: sed postea fuit apud principē: & eius imperiū: & ciuitas Romanā habet quædā iura ipalia cum suo comitatu vsq. ad ceterosimū lapidē. vt l. j. §. cum vrbē. ff. de offi. præs. vrb. de isto articulo vide per Bar. in l. j. §. de fil. vsur. l. x. nam reuera fiscus differt à reipubl. cassit spēs à genere vel pars à toto: quia reipub. cōsistit in multis. vt l. j. §. ius publicum. de iust. & iur. sed fiscus consistit duntaxat in commodis pecuniarijs pertinentibus ad reipublicam. In q. quæ incipit: [vt ad se vadat] ibi: [cum effectu.] j. cum iuit. & hoc probatur in tex. ibi in ver. abduxit. nam non solū sollicitauit:

sed abduxit: aliās non teneretur restituere. a cuius contrariū hic dicitur. ¶ Et inducit Jac. but. istā gl. si statutū ducat quod turbās aliq. quē in possessione puniatur in decē, & possessionem restituat. istud verbū turbās: vt cōueniat illi verbo restituat: debet intelligi de turbatione expulsiua nō autē iniquitativa: de qua loquitur l. vim facit. ff. de vi & vi ar. vnde pro illa nō incurreret poena statuti. nam sicut hic punit sollicitantē in restitutione serui. & illud verbū sollicitauit intelligitur cum abductione. aliās nō teneretur restituere. ita & verbū restituat cum effectu debet intelligi in quæstione prædicta. Bal. autē tenet contrariū: quod istud verbū turbās intelligat de quacūq. turbatione quantum ad poenā de decē. Sed dū dicit possessionē restituat, referatur duntaxat ad turbationem expulsiuā, vel etiā potest intelligi de turbatione iniquitativa: quia quo iure tur-

bat inquietando, videtur ab eo possessionē auocare: & sic restituit. i. à turbatione desistat. & hoc fortē verius est. licet d. Raph. reprehendat Bal. dicens quod studio cōtradiciendi non validis rationibus cōtradicit Iaco. bu. Sed certē imò subtiliter mouetur, propter propriā naturā huius verbi turbās: quæ potius conuenit inquietatiue turbationi quā expulsiue: & sufficit quod illud verbum restituat. possit saluari modo quo §. sed Rapha. dicit quod Bal. extendit statutum poenale: quod fieri nō debet: sed hoc esset verū quādo extenderet extra propriū significatū verbi. quod hic nō est. In gl. quæ incipit: [sed nonne.] ibi. [vel melius.] hanc verā nam hic defensor ciuitatis à quo mācipia fuerūt abducta, tenet vim partis pro illa ciuitate tanquā procurator & administrator eius licet et teneat partē iudicis, si ille q. abduxit est in sua iurisdicōne. Cōtrariū loquit de magistratu illius loci vbi fuerūt adducta qui tenet duntaxat locū iudicis, qui alia poena punitur si negligit facere iustitiā. ¶ Tene mēti q. potestas vel vicarius alicuius ciuitatis, castri, vel villæ: qñ ad notitiā suā peruenit quod alijs priuatus indebitē, detinet aliqd pertinet ad illā cōmunitatē, debet ex officio suo ipsum cōpellere ad restituendū. aliās in syndicato posset puniri si fuit negligēs. Hic autem videtur negligens quādo requisitus est per illos qui deputati sunt ad regimē reipub. vt sunt primores, vel syndici illius comitatus. vt l. iij. §. hoc aut iudicium. ff. de dam. inf. in alijs autē priuatis quādo dicantur negligēs, vide quod no. per Doc. in l. j. de his quib. vt indi. In gl. ibi. [repelli etiam pōt ab administratione.] hoc qñ erat tēporalis, secus si erat perpetuus. vt j. de suscep. & arca. l. si aliquid. & in addi. secundū Bal. q. qui semel repulsi sunt ab officio vel in syndicato fuit cōdēnatus, amplius ad aliud nunquā debet eligi. q. perpetuò tene mēti glo. est ordinaria in aut. ibi in tex. & j. in fin. col. vj. & probatur ibi in tex. & j. de lib. & eorum liber. l. ij. & ibi no. per Bal. in si. & c.

Reus potest opponere agenti de iure tertij: quando illud ius est exclusiuum ipso iure intentionis agentis: & quando non possit obijci de iure tertij.

LEX

VI.

Vm seruum.

¶ Si agēti cōdictione ex l. quis cunque. supra eod. ad seruum & ad poenam referatur quod domini proprii ipsius excipientis vel tertij, seruus subiicitur tormentis, vt veritas reperitur. hoc dicit. Quæritur primò qua actiōe hic agebatur gl. j. intelligit q. rei ven. Doct. reprobat: q. rei ven. nō est poenalis. & hic dicitur q. agitur ad poenā quæ per l. imponit receptantibus. Præterea in rei ven. nō ageretur ita leuato velo. vt hic dicitur. dum dicit: [ilico.] & sic nō summarie sed ordinariē. dicit ergo q. conditione. ex l. quicunque. nam illa datur dño sicut rei vñ. vt patet in prin. huius legis. dū dicit: [in scio domino.] & ideo ista exce. quæ opponebatur q. agens non erat dñs sed ipse excipientis, vel quidā tertius, erat exclusiua ipso iure agentis: quia si est vera, agēti nullū ius cōpetit: sicut ergo agēti rei vendi. pōt obijci q. nō est dñs, sed quidā tertius: & hoc probato excluditur agens ipso iure. vt in l. finali. §. de rei vendi. Ita & agenti ex l. quicun-

Negligēs. An negligēs agens latet culpe. vide p. bal. in c. plerūq. in si. iij. col. de rescrip. **C**ōdēnatus. Adde Pari. de pureo. in tracta. de syndica. **I**lico. Adde qd importet ista dictio. vi de p. lo. an. in c. quod ordi. de ap. li. vj. i. no. uel. Itē aliqui sportat rps triū dierū. vt l. i. vl. C. de iur. & l. si q. §. si sit. ff. de ver. obli. Itē aliqui exponit. l. añquā ad alios act. diuertat. vt in l. litiga torib. C. de ap. Item aliqui exponit stat. vt in c. nouit. de iud. & gl. in c. q. ppter. de elec.

Pauli de Castro Secunda super Codice.

a **¶** Quædammodum & vtilis actio quandoque directæ præferat, vt Bar. & Bal. in l. fi. q. v. C. de edic. dñi adri. tol. Et adde Bal. in c. ij. s. fi. de leg. cor. ra. in v. l. seu. & Spe. tit. de emp. & vendi. s. vij. verfi. sed pone, statutu. et ti. de proc. s. fi. verfi. sed quærit. & seq. & per Bart. in l. procurator.

b **¶** Contraria. Adde c. qd aut xxiij. q. vij. Card. zaba. in c. vt nostrum. in s. oibus in j. no. vt ecce. bene si. dic hoc esse verum in eadem instauria iudicij. secus in diuersis vt xij. q. ij. in prin. & per Archid. in c. quid est circa prin. l. dist.

que. ideo in casu istius legis fuit admissa exceptio ista, & ad veritatem reperiendam seruus subiicitur tormētis: semper ergo allegatur ista lex, q. reus pōt opponere agēti de iure tertij, quādo illud ius est exclusiuū ipso iure intētionis agētis. hoc tamē videt verū in iudicio ordinario: & idē in summario si nō requirit altiorē indaginē: sed incōtinēti potest probari, aliās secus: vt in l. ille à quo. s. fi. de testa. ff. ad tre. sed cōtra excipiēs dicit agere: vt in l. j. ff. de exce. sed ille q. agit non habet ius, licet quidā tertius habeat contra reū repellitur agens: quia nō meretur ius ex nō iure rei sed ex iure suo. vt in l. j. circa prin. ff. si pars haredi. pet. Idē ergo videt in excipiēte postquā ipse videtur agere: q. ipse nō habet ius ī re, licet quidā tertius habeat non audiat excipiēdo de illo. Sol. bene videtur agere quantū ad onus probandi exceptionē: vt in l. cōtraria: sed in alijs potest esse reus excipiēdo melioris cōditionis quā actor, vt possit excipere de iure tertij ad suā defensionem, licet agens non possit excipere de iure tertij: si non habet ab illo mandatum: quia fauorabiliores sunt rei quā actores: in pari causa melior est cōditio rei vt absoluitur vt l. si seruum. s. sequitur. de verb. obli. maxime eo iure quo melioris cōditionis est possessor quā non possessor: vt in l. vii. frui. post prin. ff. si usufr. pet. Sed pone quod non audiatur quis excipiēs de iure tertij, vt not. in l. ij. ff. si ager vecti. vel emp. pet. Solu. ius tertij non erat ipso iure exclusiuum iuris agentis: sed ope exceptionis. vnde illā exceptionem non potest obijcere nisi ille tertius de cuius iure agitur, non autem alius puta detinebas rem in qua ego sum emphyteuta, vel feudatarius: & quidam tertius est directus dominus ago cōtra te vtili rei vendi. & probo me emphyteutam. tu opponis q. ab isto iure cecidi propter canonem non solutu, vel inuestituram non petitam, & reuersum est ad dominum directum: & sic obijcis de iure directi dominij: certē nō potes. vt no. in d. l. ij. in parua glossella: quia propter canonem non solutum ipso iure non cado ab ipso iure emphyteutico: sed ita dominū si ipse directus dominus vult. vt in l. ij. s. de iure emphy. & Specu. tenet quod etiā requiratur sententia priuatiua. vt no. Spe. in tit. de loca. s. nunc verō aliqua. vel xlvij. similiter propter inuestiturā non petitam feudatarius non perdit iure ipso feudū: sed requiritur sententia quā potuit habere iustā causā excusationis: vt habetur in c. j. quo temp. miles in v. l. feudo. & de l. contradi. c. fin. Istud ergo non pōt allegari nisi per ipsum dominum ad quod tex. cum gl. singu. in l. his consequenter. in princ. ff. fami. erc. nisi tertius qui opponeret mihi, haberet causam ab ipso domino directo vel esset eius creditor et haberet bona obligata: quia tunc potest etiā illo inuito de omni iure suo opponere: vt s. de non nu. pecu. l. si cui. vel nisi ipse dominus directus incēpisset tibi litē mouere super recuperatione eiusdē rei: quia tunc mihi agenti ad eundem posses obijcere de iuris illius: & de lite mora per eum. arg. in l. ita tamē. s. quoties. ff. ad treb. & vide de isto articulo Bal. in aut. qui rē. C. de sac. fan. eccl. & adde quod nec in primo casu, qñ ius tertij esset ipso iure exclusiuum iuris agentis possit obijci de illo iure quando esset lata sententia secundū Bal. & est casus in l. is à quo. ff. de rei vēdi. Item adhuc opp. quod non possit obijcere de iure tertij. l. loci corpus. s. cōpetit. ff. si seruitus vendicet. Solu. ibi ius tertij non erat exclusiuum iuris agentis ipso iure, nec exceptionis ope. sed duntaxat erat diuinitū iuris agentis. Quo casu distingue subtiliter & notabiliter, q. aut erat tale ppter qd ipse tertius non poterat à me rē auocare: puta res mea quā tu possides debet seruitutē p̄dio tertij si ago cōtra te vel rei vēdicatione, vel negatoria nō potes obijcere mihi de seruitute debita tertio: quia ratione illius ipse tertius nō posset à me rem auocare: licet posset agere confessoria pro seruitute. & ita loquitur. s. competit. Aut erat tale propter quod poterat à me rem auocare: & tūc aut nō rē principaliter, sed in consequentiā & idē puto in re mea quā tu possides quidam tertius habet vsumfructu, ago contra te rei ven. tu obijcis de iure illius, quia durante vsumfructu res debet esse penes illū, non penes me. certē nō potes: quia licet ille agendo confessoria pro vsumfructu

possit à me rē auocare, hoc tñ nō principaliter, sed in cōsequentiā nō em agit ad possessionē rei: sed agit vt patiar ipsum vti in re. cū ad vsumfructuariū pertineat tollere: & de manu sua percipere: vt in l. fundi Trebatiani. de vsumfru. leg. nō possum plenā p̄uā prastare: nisi etiā tradā fundū: sicut in simili cum agit interdictū vt possidetis pro ciuili possessione cōtra naturaliter possidentē: q. nō ad recuperationē naturalis, sed ne turbet in ciuili: & qui nō pōt desistere à turbatione nisi naturalē institutionē tali inuadit: venit restitutio naturalis in cōsequentiā, nō principaliter. iuxta plenē no. in l. clā possidere. s. qui nūdinas. ff. de acqui. pos. & de isto casu quod non posses obijcere de vsumfructu. temp. habes tex. cum glo. & ibi per doc. in l. fructus. ff. de rei vend. & l. debiti. s. sed si numi. ff. de cōdi. indebi. Si verō ius tertij dirimatiū iuris agētis est tale ppter qd principaliter possit res & possessio auocari ab agēte, tūc aut ipso agēte etiā inuito: puta possides rē cuius ego sum dñs, & quidā tertius habet vtilē dñi, quā ēphyteuta vel feudatarius, ago cōtra te rei directā v. tu obijcis de vtili dñio illius tertij, rōne cuius ille tertius posset à me rem directo dño rē auocare: q. vtilē præferet tūc directo: vt l. j. q. in perpetuū. ff. si ager vecti. vel emphy. pet. & illud ius nō excludit ius meū, sed minuit, qui licet sim directus dñs, vtilitas in p̄net ad eū: & apud eū debet esse res, nō penes me. Isto casu potest obijcere de iure tertij. sicut qñ esset exclusiuū ipso iure intētionis meæ. de quo est gl. singu. quā Bar. dicit alibi meliorem nō repeti in d. s. si me inuito. nō possit rem per me auocare, puta erat creditor qui habebat rem illā obligatā, licet per hypothecariā possit à me auocare si tñ vellē sibi soluere debitū nō possem: imō eū excluderet, etiā si inia esset lata pro se. vt in l. si debitum. s. si pluri. ff. de pig. Ideo isto casu si res est apud te, & ego agore ven. cōtra te, non potes mihi obijcere de iure creditoris, quod est dirimatiuum iuris meī. Ita declaro istam materiam clarius quam per Bar. in l. ij. ff. de exe. rei iud. vbi omnino vide. & alia quæ hic dēcerent supple per ibi no. Si aut ibi nō ageretur rei ven. vel cōditione ex l. quicūque. s. eo. sed ageretur cōditione ex l. si creditor. j. de agri. & cenli. quia illa tendit ad recuperationem possessionis principaliter rei mobilis: tunc sicut agenti interdicto nō perandæ possessionis non posset obijci de iure tertij: nec de iure proprio: etiam si vellēt incontinenti probare quia ipolitanus ante omnia esset restituendus. ita nec agenti cōditione ex illa locundū Cy. & alios facit l. si quis cōditionis tituli. s. loca. & vide hic omnino quod no. Bal. pro Nic. de Mat. Pro declaratione huius l. j. s. eo. l. ij. in fi. In vltima gloss. quæ incipit: [ad præsumptionem.] Dic quod si torquentur de consensu viriusque partis, habetur eiusdictio ad plenam probationem: quia videtur pariter in hoc consensisse. Si vero ad instantiam alterius tantum partis quo ad illam facit plenam probationem: quo ad alteram vero præsumptionem: quia non interrogatur de factio suo: & sic non obstat. l. quicūque. in fi. cum ibi not. s. eod. & c. Sequitur l. si quis seruum. & sequens quæ nihil habent. Sequitur ergo titulus de furtis.

De furtis, & seruo corrupto.

Rubrica.

- 1** **¶** Allegans contraria non auditur. Quando sunt due actiones quæ non contradicunt sibi in origine, sed in executione, quis alteram eligere.
- 2** Ex contractu serui qualitercunque celebrato: siue nomine domini siue nomine sui simpliciter, acquiritur actio domino etiam ignoranti & inuito.
- 3** Si inuito tibi ut rem emas pro me: si emendo non facis mentionem de me, sed simpliciter emas, & debitor credit uenire tibi tuo nomine: si tibi tradatur, no acquiritur mihi dominium, sed tibi: teneris tamen mihi actione mandati ad rem tradendam.
- 4** Furtum an possit committi sine animo lucrandi.
- 5** Electio an detur in actionibus quæ sunt contrarie origine.
- 6** Si fuit actum actione furti, uel conductione furtiua, tollitur actio mandati. & idem in uerso si agatur actione mandati: & an ipso iure, an uero ope exceptionis.

LEX

I.

1 **¶** **I**ex pecunia. **2** Allegans contraria non auditur. Ad hoc semper allegatur ista l. vel sic q. quando sunt due actiones quæ non contradicunt sibi in origine, sed in executione, debet quis alteram eligere: nec auditur si velit ambas intentare. hoc dicit Bart. Et vide quod nota in capitulo vt quis duas. de electio. libro sexto. in tex. & gl.